

Kristiina Ylitalo

**TUTKIMASSA RIPPIKOULURYHMÄN SYNTYÄ JA
KEHITYSTÄ**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Lokakuu 2011

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	Aika 13.10.2011	Tekijä/tekijät Kristiina Ylitalo
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi Tutkimassa rippikouluryhmän syntyä ja kehitystä		
Työn ohjaaja TT Vesa Nuorva	Sivumäärä 55+22	
Työelämäohjaaja Ann-Mari Häggman		
<p>Opinnäytetyössä tutkittiin, miten rippikouluryhmä syntyy ja kehittyy sekä mitkä tekijät vaikuttavat ryhmän kehitykseen. Tutkimus toteutettiin sekä kvalitatiivisena että kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelminä olivat havainnointi ja kysely. Tutkimuskohteena oli Alajärven seurakunnan kaksi eri rippikouluryhmää.</p> <p>Ryhmän synty ja kehitys eivät ole yksiselitteisiä asioita. Kummatkin tutkimuskohteena olevat rippikoululeirit muodostivat ryhmän, koska niiden jäsenillä oli yhteinen tavoite, keskinäistä vuorovaikutusta ja käsitys siitä, ketkä ryhmään kuuluvat. Yhteinen rippikoululeirien tavoite oli oppia tuntemaan paremmin kolmiyhteistä Jumalaa ja toinen toistamme. Ryhmän kehitys tapahtuu tiettyjen vaiheiden mukaisesti, mutta jokainen ryhmä kehittyy eri tavalla, vaikka puitteet kehittymiseen olisivatkin kaikilla yhtä hyvät.</p> <p>Tutkimuksen kaksi ryhmää eivät päässeet ryhmän kehityksessä viimeiseen lopetusvaiheeseen asti tai edes samaan kehitysvaiheeseen. Rippikouluryhmä kesä 1 pääsi kehityksessään vain klikkiytymisvaiheeseen asti ja rippikouluryhmä kesä 4 pääsi työskentelyvaiheeseen saakka. Kesä 1 ryhmän kehitystä esti pelko ja ryhmässä kesä 4 oli vahvoja alaryhmiä, jotka muodostuivat kaveriporukoista. Nämä alaryhmät eivät hajonneet niin, että ryhmästä olisi tullut yhtenäinen tiivis joukko.</p> <p>Joskus ihmiset saattavat uusissa tilanteissa käyttäytyä erikoisella ja normaalista poikkeavalla tavalla. Ihminen voi käyttäytyä ryhmässä niin kuin hänen odotetaan käyttäytyvän, kuten ryhmää hajottavalla häiritsevällä käytöksellä. Ihmisen käyttäytymiseen ryhmässä vaikuttavat hänen menneisyyden kokemuksensa ja ryhmän ilmapiiri. Esimerkiksi pelko ryhmässä hidastaa ryhmän kehitystä tai estää sen kokonaan.</p>		
Asiasana Ryhmä, ryhmädynamiikka, nuori ja rippikoulu.		

<p>CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska</p>	<p>Date 13.10.2011</p>	<p>Author Kristiina Ylitalo</p>
<p>Degree programme Civic Activity and Youth Work</p>		
<p>Name of thesis Studying the formation and development of a group in confirmation school.</p>		
<p>Instructor Dr Vesa Nuorva</p>		<p>Pages 55+22</p>
<p>Supervisor Ann-Mari Häggman</p>		
<p>In the present study the questions of how a group in a confirmation camp is formed and developed, and what factors influence the development of a group were researched. The study was executed as a both qualitative and quantitative study. The study methods were observation and oral questions. The subjects of the study were two confirmation groups in the parish of Alajärvi.</p> <p>The formation and development of a group are not unambiguous matters. Both of the camps in the study consisted of one group, because the individuals shared a common goal and a view of who belongs to the group, and they were interacting with each other. The common goal of the confirmation schools was to learn to know God and one another better. The development of a group goes along a set of steps, but every group develops differently, although the settings for developing would be evenly applicable.</p> <p>The two groups in the study did not reach the final stage of development, nor the same stages. The group Kesä 1 reached cliquing stage, and the group Kesä 4 reached working stage. The development of the group Kesä 1 was hindered by fear, and in the group Kesä 4 there were strong subgroups that consisted of groups of friends. These subgroups did not decompose, thus disabling the formation of a consistent close group without subgroups.</p> <p>People at times react and act in an unusual, even abnormal manner in new situations. In a group a person may act as is expected of him or her, for example in a manner that disrupts and disturbs the group. How an individual acts in a group is influenced by their past experiences and the atmosphere in the group. For example fear may hinder or completely prevent the development of the group.</p>		
<p>Key words Group, Group Dynamics, Youth and Confirmation School.</p>		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA KÄSITTEET	2
2.1 Tutkimuksen tausta	2
2.2 Ryhmä	3
2.3 Ryhmädynamiikka	3
2.4 Nuori	3
2.5 Rippikoulu	4
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	5
3.1 Kysely	5
3.2 Havainnointi	7
4 RYHMÄN KEHITYSVAIHEET	9
4.1 Tutustumisvaihe	9
4.2 Klikkiytymisvaihe	11
4.3 Työskentelyvaihe	12
4.4 Lopetusvaihe	13
4.5 Yksilöiden erilaiset tarpeet	14
4.6 Turvallinen, huono sekä pelkäävä ryhmä	14
4.7 Toimivan ryhmän tuntomerkit ja ryhmän konfliktit	16
5 RYHMÄN JÄSENTEN ROOLIT	19
6 OHJAAJAN ROOLIN JA TOIMINNAN MERKITYS RYHMÄÄN	23
6.1 Ohjaajan merkitys ja toiminta	23
6.2 Ohjaajan käyttäytymisen merkitys tunneilmapiirin syntyyn	26
7 LEIKIN JA RYHMÄHARJOITTEIDEN MERKITYS RYHMÄHENGEN LUOMISESSA JA RYHMÄN KIINTEYDEN KEHITYKSESSÄ	27
8 TULOKSET	30
9 POHDINTA	52
LÄHTEET	54
LIITTEET	

1 JOHDANTO

14–15-vuotias nuori elää elämässään murrosvaihetta. Hän opettelee tuntemaan itseään sekä käsittelemään uusia ajatuksia ja tunteita. Nuori hakee paikkaansa maailmasta ja ympärilleen ihmisiä, jotka hyväksyisivät hänet. Nuorella on myös tarve kuulua ryhmään.

Valtaosa nuorista osallistuu rippikouluun. Nuori tulee rippikoululeirillä osalliseksi rippikouluryhmästä, jossa on tuttuja ja vieraita kasvoja. Siellä varovasti tutustutaan toinen toiseen ja etsitään omaa paikkaa, jossa saa olla hyväksyty. Onkin tärkeää, että leirinohjaajat auttavat nuorta tutustumaan rippikoulukavereihinsa leikkien ja yhteistoimintaharjoitteiden kautta. Ohjaajat auttavat nuoria näkemään, kuinka ainutlaatuisia ihmisiä he ovat ja kuinka jokaisella on lahjoja sekä annettavaa. Rippikoululaiset ja ohjaajat yhdessä rakentavat oman näköisen leirin, jossa jokaisella on paikka.

Tutkin kahta hyvin erilaista Alajärven evankelisluterilaisen seurakunnan rippikouluryhmää sekä kvantitatiivisella että kvalitatiivisilla metodilla. Käytin tutkimusmenetelminä havainnointia ja kyselyä. Nuorten yksityisyyden suojelemisen takia tutkimukseni aineistonkeruu vuotta ei opinnäytetyössäni kerrota. Myös nuorten nimet päiväkirjan suorissa lainauksissa on muutettu.

Rippikouluryhmistä toinen oli poikavaltainen: siinä oli 17 poikaa ja kuusi tyttöä sekä seitsemän isosta, joista viisi oli tyttöjä ja kaksi poikaa. Toinen leiri oli tyttövaltainen, koska siellä oli 15 tyttöä ja kahdeksan poikaa sekä seitsemän isosta, joista viisi oli tyttöjä ja yksi poika. Tutkin näiden kahden rippikouluryhmän ryhmädynamiikan syntyä ja kehitystä. Etsin vastausta kysymyksiin: Mikä estää ryhmän kehitystä? Mitä ongelmia ja voimavaroja ryhmästä löytyy? Millaisia rooleja nuorilla on ryhmässä? Miten nuoret käyttäytyvät ryhmässä? Mikä merkitys on ryhmän kehityksessä ohjaajan roolilla ja yhteistoimintaharjoitteilla? Tutkimukseni koskee rippikoululeirin ohjattuja ja vapaa-ajan tilanteita. Kummatkin leirit kestivät kahdeksan päivää.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA KÄSITTEET

Opinnäytetyöni sisältää sanoja, joiden sisällön merkitystä haluan avata. Nämä sanat ovat ryhmä, ryhmädynamiikka, nuori ja rippikoulu.

2.1 Tutkimuksen tausta

Aloitin nuorisotyönohjaajan sijaisuuden Alajärven seurakunnassa alkuvuodesta 2006. Rippikoulutyö on kuulunut työkuvaani siitä asti. Rippikoululeirien kautta kiinnostuin ryhmän synnystä ja kehityksestä sekä siitä, mikä on ohjaajan rooli tässä projektissa. Koin tärkeäksi saada lisätietoa ryhmän eri kehitysvaiheista, mikä tukisi tulevaisuudessa leirin työntekijöitä ja auttaisi heitä tukemaan ryhmän syntyä ja kehitystä.

Tämän kehitysprosessin merkityksen toivat esille myös Margareeta Lenruth ja Emma Kalinainen opinnäytetyössään nimeltä Ryhmäytymisprosessi ja siihen vaikuttavat tekijät lastensuojeluyksikkö x:ssä. Lenruthin ja Kalinaisen mukaan ohjaajaa tarvitaan antamaan ryhmälle ”alkusysäys” erilaisten yhteistoimintojen ja harjoitteiden avulla. Tavoitteena on, että nuoret rohkaistuisivat tutustumaan toisiinsa sekä etsimään omaa paikkaansa ja rooliaan ryhmässä ja rohkaistuisivat myös tulemaan hyväksytyiksi. Ohjaajan on hyvä tukea tätä kehitystä mutta ei olla ryhmässä korvaamaton. (Lenruth & Kalinainen 2009, 19, 26–27, 29.)

Nämä samat havainnot tekivät tutkimuksessaan myös Jenni Horppu ja Taru Turkia tutkiesaan ryhmäytymistä opinnäytetyössään Ryhmäytyminen leirillä liikunnan keinoin. Lenruthin ja Kalinaisen tutkimustulokset toivat esille myös sen, että ryhmä kehittyy asteittain ja kehitykseen vaikuttavat nuorten menneisyyden kokemukset ryhmistä ja hyväksytyksi tulemisesta (Horppu & Turkia 2010, 9). Horpun ja Turkian tutkimus korosti, miten merkittävä rooli liikunnallisilla leikeillä on lapsen itsetunnon, sosiaalisten ja motoristen taitojen kehittäjänä sekä yhteistyötaitojen oppimisessa. Onnistuminen leikin kautta luo lapsen itsevarmuutta ja uskoa itseensä ja edelleen rohkeutta ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään

ryhmässä. Tutkimus toi esiin, kuinka yhdessä tekeminen tiivistää ihmisiä lähemmäksi toisiaan ja auttaa tutustumaan toinen toiseensa. (Horppu & Turkia 2010, 21–23.)

2.2 Ryhmä

Ihmisjoukosta muodostuu ryhmä, kun sen jäsenillä on yhteinen tavoite ja keskinäistä vuorovaikutusta tai mahdollisuus siihen sekä yhteinen käsitys siitä, ketkä ryhmään kuuluvat (Kopakkala 2005, 36). Aloite ryhmän muodostamiseen voi tulla ryhmän jäseniltä, ohjaajalta, organisaation sisältä tai yhteiskunnasta (Niemistö 2002, 68). Ryhmän erottaa yhteisöstä, verkostosta ja satunnaisesta ryhmästä se, että ryhmällä on yhteinen rajattu tavoite, mahdollisuus tavoitteesta seuraavaan työnjakoon ja että sen jäsenet ovat tuttuja. Useimmat ihmiset kuuluvat moneen eri ryhmään. Tyypillisiä ryhmiä ovat muun muassa lapsen koululuokan vanhemmat, kesäretken suunnitteluryhmä ja asukasyhdistyksen hallitus. (Kopakkala 2005, 36.)

2.3 Ryhmädynamiikka

Ryhmädynamiikka tunnetaan myös sanalla ryhmäilmiö, jolla tarkoitetaan ryhmän sisäisiä voimia. Nämä voimat voivat olla kokijan kannalta hyvin merkittäviä. Yksittäisten jäsenten käytöksestä ei voi suoraan päätellä ryhmän tapaa toimia. Ryhmädynamiikka syntyy jäsenten välisestä kommunikaatiosta ja vuorovaikutuksesta. (Kopakkala 2005, 37.) Ryhmän jäsenten välillä vaikuttavat monet eri tunteet ja voimat. Ryhmän jäsenten tunteet ja teot ovat tiedostettuja ja harkittuja mutta myös ”tahattomia”. Nämä eloisat ja vaikeasti selitettävät ryhmäilmiöt kertovat ryhmän sisäisistä voimista, dynamiikasta. (Niemistö 2002, 17.)

2.4 Nuori

Nuori on holistisen ihmiskäsityksen mukaan fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kokonaisuus. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 14). Nuoren elämään kuuluu nuoruus.

Nuoruus on elämänvaihe, jolloin ihminen kasvaa fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti (Aaltonen ym. 1999, 13). Nuorella on mahdollisuus muokata itseään ja ympäristöään aikuisuuteen sopivaksi (Aaltonen ym. 1999, 13). Nuoren kehitykseen ja kasvuun vaikuttaa kypsyminen. Kypsymisen taustalla ovat perimä, nuoren oma aktiivisuus sekä ympäristö. Ympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä sekä kulttuurillista ympäristöä. (Aaltonen ym. 1999, 14.) Lapsesta muotoutuu nuoruusvaiheen edetessä aikuinen. Aikuinen joka omaa yksilöllisen ulkomuodon, persoonallisuuden ja sosiaalisen ympäristön. Nuoruuden aikana nuorelle selkeytyy oman elämänsä merkitys. (Aaltonen ym. 1999, 12.)

2.5 Rippikoulu

Rippikoulu on evankelisluterilaisen kirkon kasteopetusta (Rippikoulu ja isoset 2010). Sinä vuonna, kun täytetään 15 vuotta, käydään yleensä rippikoulu (Mikä on rippikoulu? 2010). Rippikoulu toteutetaan puolen vuoden sisällä, ja laajuudeltaan se on 80 tuntia (Mikä on rippikoulu? 2010). Rippikoulu voidaan käydä ryhmässä tai yksityisesti, leiri-, päivä- tai iltarippikouluna (Rippikoulu ja isoset 2010).

Rippikoulussa pohditaan yhdessä elämään ja uskoon liittyviä asioita. Nuori tutustuu sen aikana evankelisluterilaisen kirkon uskoon, johon hänet on kastettu (Rippikoulu ja isoset 2010.) Kirkkoon kuulumattomat voivat myös hakeutua rippikouluun. Kotiseurakunta on suurimman osan rippikoulupaikka, mutta rippikoulu on mahdollista käydä myös toisella paikkakunnalla. (Missä ja milloin? 2010.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimukseni oli sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen. Tutkimusaineistoni keräsin käyttäen kvantitatiivista monivalintakyselylomaketta sekä kvalitatiivista havainnointia. Pelkkänä kyselynä toteutettu tutkimus ei olisi antanut luotettavaa tutkimustulosta, sillä kyselyyn vastaajien otos oli liian pieni. Havainnointi tuki kyselyä ja antoi uutta tietoa siitä, toimivatko ihmiset sanojensa mukaan eli sen mukaan, kuin he olivat kyselylomakkeessa vastanneet. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuulla nuorten omia ajatuksia, mielipiteitä ja tunteita sekä tarkastella heidän käyttäytymistään ryhmässä ja verrata käyttäytymistä kyselylomakkeista saatuihin vastauksiin.

Valitsin tutkittavaksi Alajärven seurakunnan kaksi eri rippikouluryhmää. Tutkimuskohteeni oli näiden kahden rippikouluryhmän leiriläiset ja isokset.

3.1 Kysely

Tutkimustavoista kysely on yksi tapa kerätä aineistoa (Hirsjärvi ym. 2004, 182). Kyselytutkimus antaa mahdollisuuden kerätä laajan tutkimusaineiston. Kyselytutkimukseen voi osallistua useita ihmisiä, ja heiltä voidaan kysyä monia asioita. Kyselymenetelmän avulla tutkija säästää aikaansa ja vaivannäkönsä. Jos lomake on hyvin suunniteltu, aineisto voidaan lyhyellä ajalla käsitellä tallennettuun muotoon ja analysoida tietokoneen avulla. Lyhyellä ajalla myös kustannukset ja aikataulu voidaan tarkemmin arvioida. (Hirsjärvi ym. 2004, 184.)

Informoituun kyselyyn kuuluu, että tutkija jakaa lomakkeet henkilökohtaisesti ja samalla kertoo tutkimuksen tarkoituksen, selittää kyselyä ja vastaa kysymyksiin. Lomakkeet palautetaan sovittuun paikkaan. Lomakkeiden avulla saadaan tietoja käyttäytymisestä, tosiasioista ja toiminnasta, arvoista, asenteista sekä uskomuksista, käsityksistä ja mielipiteistä. Pyydettyessä voidaan saada myös arvioita tai perusteluja toiminnoille, mielipiteille tai vakaumukselle. Taustakysymykset ovat osa kyselylomaketta. Taustakysymykset voivat liittyä

ikään, sukupuoleen, perhesuhteisiin, koulutukseen tai ammattiin. (Hirsjärvi ym. 2004, 185–186.) Kysymykset voivat lomakkeessa olla avoimia, monivalintoja tai molempia (Hirsjärvi ym. 2004, 187).

Kyselomakkeissani (Liite 1 ja 2) olevat kysymykset kartoittivat nuorten mielipiteitä, asenteita ja tunteita siitä, kuinka he kokevat olonsa pienryhmässä ja koko rippileiriryhmässä. Nämä tunteet, mielipiteet ja asenteet antoivat kuvaa siitä, miten ryhmä on kehittynyt nuorten mielestä ryhmän kehitysvaiheiden mukaisesti. Ne kuvasivat myös ryhmän sisäisiä rooleja ja ihmissuhteita sekä sitä, millaiseksi ryhmän turvallisuus koettiin. Ryhmän kehittymisen kehitysvaiheiden mukaisesti, roolit, ihmissuhteet ja turvallisuus ovat ryhmän synnyn ja kehityksen kannalta merkittäviä seikkoja. Kyselyssäni vastaajan tuli myös valita, kumpaa sukupuolta hän on. Tämä kysymys oli mukana siitä syystä, että sukupuoli on ominaisuus, joka voi osaltaan vaikuttaa ryhmään.

Toteutin kyselyn kummallekin rippikouluryhmälle rippikoululeirin toiseksi viimeisenä päivänä. Rippikoululaiset ja isokset koottiin yhteiseen opetustilaan, minne heidän tuli ottaa mukaan kynä ja kumi. Jokainen isonen ja rippikoululainen sai valita itselleen paikan opetustilassa olevien pöytien luota tullessaan tilaan. Isosten ja rippikoululaisten löydettyä itselleen paikan kerroin, että heille pidetään kysely, joka osa opinnäytetyötäni. Kyselomakkeessa olevat kysymykset olivat suurimmaksi osaksi monivalintakysymyksiä perusteluineen. Kysymykset liittyivät rippikouluryhmään, joka käsittää kaikki leiriläiset ja isokset, tai pienryhmään, joka käsittää viidestä kuuteen rippikoululaista sekä yhdestä kahteen isosta. Kysymysten kautta kartoitin heidän mielipiteitään ja tunteitaan, joita he kokivat rippikouluryhmässä tai pienryhmässä olemisesta. Jaoin jokaiselle kyselomakkeet ja asetin ne heidän pöydälle väärinpäin. Kukaan ei saanut aloittaa kyselyyn vastaamista ennen antamaani lupaa.

Annoin ohjeet kyselylomakkeen täyttämiseen. Kyselyyn jokainen vastaisi nimettömästi. Toivoin, että jokainen vastaisi itsenäisesti ja rehellisesti. Kerroin, että kun nuori on saanut kyselyn valmiiksi, hänen tulee laittaa lomake pöydälleen väärinpäin, jotta tietäisin hänen olevan valmis. Tilasta sai poistua vasta sitten, kun kaikki olivat valmiita. Näin jokaiselle taattiin rauha vastata kysymyksiin. Ennen kuin rippikoululaiset ja isokset saivat luvan kää-

tää kyselomakkeet, annoin heille mahdollisuuden esittää kysymyksiä sekä muistutin, että kyselyn aikana heillä on mahdollisuus kysyä minulta kyselyn kysymyksiin liittyviä kysymyksiä. Kyselylomakkeiden kautta saadun aineiston kokosin taulukoiksi ja niiden pohjalta tein päätelmiä.

Tekemäni kysely (LIITE 1 ja 2) ei olisi yksin tuonut niin laajasti esille tietoa ja perusteluja leiriläisten ja isosten asenteista, mielipiteistä ja tunteista koko rippikouluryhmää sekä omaa pienryhmäänsä kohtaan, kuin mitä kysely ja havainnointi yhdessä toivat esille. Vertasin havainnoinnin tuloksia kyselylomakkeista saatuihin vastauksiin, pohdin saatuja tuloksia sekä tein johtopäätöksiä, jotka tuovat vastauksia tutkimusongelmiin. Näitä pohdintoja ja johtopäätöksiä esittelen luvussa kahdeksan.

Tutkimukseni sisältää monivalintakyselylomakkeen lisäksi johtopäätöksiä aikaisemmista tutkimuksista sekä käsitteiden määrittelyä. Nämä ovat keskeisiä asioita kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 131.)

3.2 Havainnointi

Havainnoinnin avulla saadaan tietoa siitä, toimivatko ihmiset sanojensa mukaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 201.) Havainnointi auttaa saamaan välitöntä suoraa tietoa organisaation, ryhmien ja yksilön käyttäytymisestä ja toiminnasta (Hirsjärvi ym. 2004, 202).

Havainnointimenetelmiä on useita (Hirsjärvi ym. 2004, 203). Tutkimuksessani käytin osallistuvaa havainnointia, jossa tutkija osallistuu tutkittavien toimintaan heidän ehdoillaan. Tutkija pyrkii pääsemään kenttätutkimuksessa havainnoitavan ryhmän jäseneksi fyysisesti mutta myös jakaen elämäkokemuksiaan ryhmän jäsenten kanssa. On yleistä, että näissä tilanteissa havainnoija saa roolin ryhmästä. (Hirsjärvi ym. 2004, 205.) Osallistuvassa havainnoinnissa eettiset kysymykset korostuvat, ja tutkijan on tiedostettava enemmän tekojensa seuraukset. Periaatteessa havainnointiin tulisi saada havainnoitavan suostumus, mutta joskus avoin havainnointi voi häiritä sekä tutkimusta että tutkittavan toimintaa. (Eskola & Suoranta 2005, 101.) Havainnointia tehdessäni en pyytänyt havainnoitavieni suostumusta,

koska en halunnut havainnoinnin millään tavalla vaikuttavan nuorten käytökseen ja sitä kautta tutkimustulokseen. Päiväkirjan suorissa lainauksissa nimet on muutettu ja aineiston keruuvuotta ei kerrottu nuorten yksityisyyden suojelemisen takia.

Havainnointi on kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Tutkimukseeni valitsin havainnoinniksi, että se on menetelmänä erinomainen vuorovaikutuksen tutkimuksessa (Hirsjärvi ym. 2004, 202). Tutkimukseni, joka tutki rippikouluryhmän syntyä ja kehitystä, liittyi ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Havainnoinnin kautta saadaan myös tietoa, jota tutkittavat eivät tuo esille (Hirsjärvi ym. 2004, 202). Tämä tieto oli olennaista, jotta saisin koottua tarpeeksi laajasti tietoa tutkittavieni sanojen ja käyttäytymisen merkityksestä ryhmässä. Välittömän tiedon saaminen ryhmän ja yksilöiden toiminnasta ja käyttäytymisestä on tämän tutkimuksen kannalta tärkeää. Se auttaa vertaamaan, toimivatko ihmiset sen mukaan, miten he olivat kyselylomakkeissa vastanneet, kuten jo aiemmin viittasin alaluvussa 3.1.

4 RYHMÄN KEHITYSVAIHEET

Ihmisellä on ryhmään liittymisen ja yhteenkuuluvuuden tarve. Haluamme olla rakastettuja ja pidettyjä. Ryhmään liittyminen palvelee näiden tarpeiden tyydytystä, mutta muitakin tehtäviä ryhmällä on. Ryhmän jäsenillä on mahdollisuus tiivistää ryhmää ja luoda hyvä mehenki. Me-henki on ryhmää suojeleva ja koossa pitävä voima. Mitä syvempi luottamus ryhmän jäsenten keskuudessa vallitsee, sitä paremmin ryhmän jäsenet omaksuvat ylläpidettäviä arvoja. Turvaa ja tukea luodaan vaikeissa tilanteissa. Pitkään yhdessä olleessa ryhmässä alkaa vaikuttaa ryhmädynamiikka. Ryhmä alkaa muodostaa omaa suhdeverkostoaan, ystävyysuhteita muodostuu ja työparit luonnollisesti löytävät toisensa. (Kalliopuska 1995, 52–53.)

Hyvä ja toimiva ryhmä ei muodostu hetkessä vaan vaatii työtä, jolla on oma elämänkaarensa. Ryhmän elämänkaaren mainitaan usein muodostuvan neljästä eri kehitysvaiheesta. Lähdekirjallisuudessa kehitysvaiheet jaotellaan ja kuvataan suurpiirteisesti samoin neljän kehitysvaiheen mukaisesti, mutta niiden nimet vaihtelevat. Käytän tekstissäni Terhi Paananen ja Hans Tuomisen (2002) ryhmän neljälle kehitysvaiheelle luomia nimityksiä. Käyn seuraavassa läpi nämä kehitysvaiheet alaluvuissa 4.1, 4.2, 4.3 ja 4.4. Alaluvut 4.5 ja 4.6 käsittelevät aihepiirejä jotka vaikuttavat ryhmän kehitykseen neljän kehitysvaiheen mukaisesti.

4.1 Tutustumisvaihe

Ryhmän kokoontuessa ensimmäistä kertaa ryhmän jäsenet ovat pareittain tai täysin irrallaan toisistaan hajoten koko käytettävissä olevaan tilaan. He arvioivat omaa asemaansa ryhmässä (Kopakkala 2005, 62). He ovat toisiaan kohtaan muodollisen kohteliaita ja varovaisia, tarkkaillen ympäristöään. He tekevät toisistaan arvioita ja johtopäätöksiä jo ennen kuin kukaan on sanonut sanaakaan (Kopakkala 2005, 62). Ryhmän jäsenten tarkkaillessa toisiaan he pyrkivät antamaan itsestään myönteisen kuvan muille. Alussa kiinnostus, vuorovaikutus ja emotionaaliset liittymistunteet kohdistuvat ensisijaisesti ryhmän ohjaajaan.

(Kopakkala 2005, 63.) Osallistuja arvioi, kelpaako hänelle ryhmä ja sen vetäjä (Kopakkala 2005, 65).

Uudessa ryhmässä roolisuhteet rakentuvat uudelleen. Tutut arjen turvalliset roolit eivät enää kelpaa (Kopakkala 2005, 63). Ohjaaja nähdään pätevänä ja hänestä etsitään samais-tumismallia tilanteeseen, jossa tutut roolit eivät ole käytössä (Kopakkala 2005, 64). Asiat, joita ohjaaja arvostaa, yleistyvät ryhmässä ja asiat, joista hän ei ole kiinnostunut, alkavat väistyä. Osallistujat etsivät ohjaajalta vinkkejä oikeasta tavasta olla ryhmässä. (Kopakkala 2005, 63.) Ryhmän alkuvaiheessa, kun keskinäiset roolit eivät ole vielä selkiytyneet, on ohjaajan rooli vahvempi ja selvempi niin ryhmän jäsenille kuin ohjaajalle itselleen (Kopakkala 2005, 65).

Tässä ensimmäisessä vaiheessa ryhmässä ei vielä tavoitella mitään erityistä roolia (Kopakkala 2005, 65). Ryhmän jäsenten tehtävä on uskaltaa tutustua toisiinsa (Paananen & Tuominen 2002, 62). Päästä sisälle ryhmään ja tulla hyväksytyksi sekä kokea, että kaikki ovat samassa veneessä (Kopakkala 2005, 65).

Ryhmässä voi kuitenkin olla yksi tai useampi ohjaajan taidot, kokemuksen tai pätevyyden haastava henkilö. Tällaisella ihmisellä on usein suuri tarve liittyä emotionaalisesti ryhmään ja erityisesti sen vetäjään. Hänellä voi olla takana hankalia kokemuksia ryhmään liittymisestä tai pulmia auktoriteettien kanssa. Näissä tilanteissa on paikallaan ohjaajan pitkämielisyys torjunnan sijaan. Ohjaajan on hyvä ottaa vahvan opastajan rooli ja ohjata ryhmää määrätietoisesti ja varmasti. Hän selkiyttää ryhmän perustehtävää, tavoitetta ja tulevaisuutta sekä auttaa ryhmää luomaan käyttäytymisnormit, joiden avulla ryhmä voi toimia kulttuurinsa mukaisesti. (Kopakkala 2005, 66.) Ohjaajan on rakennettava turvallinen ja mukava ilmapiiri, jossa hän huolehtii tutustumisesta ryhmän jäsenten kesken. Tietoisuus perustehtävästä luo turvallisuutta, ja keskinäinen tutustuminen lisää mukavuutta ja vähentää alkuahdistusta. (Niemistö 2002, 179.)

Jokainen uusi ryhmä tarvitsee lämmittely- ja tutustumisvaiheen, jonka organisoi ohjaaja. Vaiheen aikana muodostuvat ryhmän tunnesuhteet, normit sekä jäsenten sosiaaliset roolit,

jotka tukevat opetusta. Lämmittelyvaiheeseen sopivat harjoitukset ja leikit, jotka sisältävät ihmisten välistä vuorovaikutusta ja toimintaa. Vieraaseen ihmiseen on turvallista ja helppoa tutustua, kun rakentaa hänen kanssaan vaikka paperilennokkia. On tärkeää, ettei alussa tarvitse paljastaa itsestään kovin paljoa vaan saa tehdä yhdessä jotain ja samalla rauhassa havainnoida muita. (Vuorinen 1995, 33–34.)

4.2 Kliikkiytymisvaihe

Kun jäsenten keskinäinen vuorovaikutus lisääntyy, ryhmä on valmis siirtymään toiseen vaiheeseen. Tässä vaiheessa liittymistunteet alkavat siirtyä vetäjästä ryhmän jäseniin ja erillisyydentunteet samoin ryhmän sisälle. Ryhmän vetäjää kohtaan voidaan tuntea ärtymystä ja pettymystä, koska häneen alussa suunnatut odotukset ovat ylimitoitettut. (Kopakkala 2005, 67.)

Ryhmässä ihminen tutustuu yhteen ihmiseen kerrallaan (Kopakkala 2005, 67). Ihminen etsii ihmisiä, joiden kanssa saa jakaa jotain yhteistä, kuten saman koulutuksen, työhuoneen, iän, samanikäiset lapset, harrastuksen tai tupakan polton (Kopakkala 2005, 69). Kun ryhmässä on yksi luotettavan oloinen ihminen, olo on kotoisampi ja usein toisensa luotettaviksi kokevista henkilöistä muodostuukin liittolaisia (Kopakkala 2005, 67). Ryhmän jäsenistä muodostuu pieniä alaryhmiä eri puolille käytettävissä olevaa tilaa, ja nämä ryhmät tarkkailevat toinen toistaan (Paananen & Tuominen 2002, 63). Alaryhmien jäsenet ajattelevat asioista samalla tavalla ja viihtyvät yhdessä (Kopakkala 2005, 69). Ryhmän ilmapiirin vallitsevina tunteina heijastuu epäluulo, pettymys, ilo, innostus, suuttuminen, masennus ja alistuminen. Ryhmän jäsenten tehtävä on luopua ennakkoluuloista ja ilmaista ajatuksia sekä tunteita. (Paananen & Tuominen 2002, 63.)

Ohjaajan saadessa alaryhmät yhteistyöhön keskenään ryhmien väliset rajat tulevat vähemmän tärkeiksi. Tuttavuus ja luottamus alaryhmien välillä kasvavat, ja turvallisuuden tunne koko ryhmässä lisääntyy. (Kopakkala 2005, 71.) Tilanne voi olla myös melko toimiva, jos alaryhmät toimivat itsenäisesti eikä keskinäinen yhteistyö ole tärkeää. (Kopakkala 2005, 74–75.)

Muuttunut tilanne voi myös hämmentää ryhmän ohjaajaa. Asiat, joihin ryhmän jäsenet olivat aiemmin tyytyväisiä, herättävät nyt ärtymystä. Yhteishenki on muuttunut. Ennen ryhmässä ajateltiin porukan yhteistä hyvää, nyt tarkkaillaan, ettei kukaan alaryhmistä saa ylimääräisiä etuja. Ryhmäläiset eivät ole varmoja ohjaajan arvostuksesta. Ryhmien erimielisyyden tunteet kohtaavat myös ohjaajan, joka joutuu kritiikin kohteeksi. (Kopakkala 2005, 70.) Ohjaajan tehtävänä on saada eri alaryhmien jäsenet aktiiviseen yhteistyöhön keskenään sekä suhtautua rauhallisesti kritiikkiin, joka kohdistuu ohjaajan omaan rooliin. On tärkeä muistaa, että kritiikki kohdistuu ohjaajan tehtävään, ei häneen ihmisenä. Vaikka kriittisyys onkin luottamuksen osoitus ohjaaja kohtaan, kohtuutonta kritiikkiä ei tarvitse silti sietää. (Kopakkala 2005, 71.)

Aina ei kaikki suju hyvin. Ryhmässä voi syntyä syntipukki-ilmiö. Tällainen ilmiö syntyy, kun ohjaaja ei ole turvallisesti kritisoitavissa. Saattaa olla, että ohjaajan kritisoimisesta seuraa rangaistus tai ettei ohjaaja ole tarpeeksi vahva kestämään kritiikkiä. Jos ryhmä ei pysty osoittamaan ärtymyksen tunteitaan ohjaajaa kohtaan, se etsii muun sopivan kohteen. Kohde on yleensä sellainen ryhmän jäsen, joka ei kuulu kiinteästi mihinkään alaryhmään. (Kopakkala 2005, 72.) Tällainen syntipukin roolin saava on hiljainen ja vetäytyvä tai runsaasti ilmaiseva ja arvaamaton (Kopakkala 2005, 73). Syntipukkipulma saattaa poistua, jos syntipukki onnistutaan työtehtävän kautta liittämään arvostettuun alaryhmään. Jos syntipukki poistuu ryhmästä, tällöin on vältettävä sijoittamasta ketään muuta liian nopeasti samoihin tehtäviin. (Kopakkala 2005, 74.)

Ohjaajan tasapuolisuuteen ei uskota, jos hän kuuluu johonkin alaryhmään. Ohjaaja reagoi tähän kohdellen alaryhmäänsä korostetun tiukasti. Muista alaryhmistä nousevat luottohenkilöt ottavat johtavan aseman, jolloin tilanne on altis konflikteille ja siirtyminen seuraavaan kehitysvaiheeseen on vaikeaa. (Kopakkala 2005, 74–75.) Ohjaajan tehtävä on tässä ryhmän kehitysvaiheessa säädellä ja varmistaa, että eteen tulevat konfliktit käydään kunnolla läpi. Ohjaaja rohkaisee jäseniä tarkastelemaan heidän omaa osuuttaan konfliktien syntymisessä. (Niemistö 2002, 180.)

4.3 Työskentelyvaihe

Työskentelyvaiheessa ryhmän jäsenet muodostavat suuria ryhmiä ryhmän näkymättömän keskipisteen ympärille. Nyt liikkuminen alaryhmästä toiseen on vapaata. Ryhmässä vallitsee innostuneisuuden ja turvallisuuden tunne. (Paananen & Tuominen 2002, 63.) Turvallisuuden tunne syntyy, kun eri alaryhmien jäsenet tutustuvat paremmin toisiinsa ja arvostavat sitä myöten toistensa töitä. Ohjaaja antaa tähän tilan saattamalla eri alaryhmät aktiiviseen yhteistyöhön keskenään. Epäluottamus ja kilpailu ryhmien väliltä hälvenevät. (Kopakkala 2005, 75.) Ryhmä tuntuu yhdeltä kokonaisuudelta, jonka joukossa ohjaaja on yksi mukava jäsen. Koska ryhmän jäsenet eivät tuo erilaisuuttaan ja erilaista osaamistaan esiin, ryhmässä tehokkuus ja luovuus eivät ole parhaimmillaan. Tärkeimmäksi koetaan ryhmän yhtenäisyyden säilyttäminen. (Kopakkala 2005, 77.) Ryhmän jäsenten tehtävänä on osallistua siihen, mitä ryhmä kulloinkin tekee (Paananen & Tuominen 2002, 63). Ohjaajan tehtävä on pyrkiä syventämään jäsenten keskinäistä sekä itseään koskevaa ymmärrystä (Niemi 2002, 180).

4.4 Lopetusvaihe

Kun ryhmän turvallisuus lisääntyy, ryhmän jäsenet voivat ilmaista erimielisyyksiään ilman, että se herättää kohtuutonta ahdistusta. Vähitellen voidaan luopua ulkopuolelle suuntautuvasta ärtymyksen ja erimielisyystunteiden siirtämisestä. (Kopakkala 2005, 81.) Turvallisuuden lisääntyessä myös yksilöiden keskinäinen erilaisuus ja erimielisyys voidaan hyväksyä osaksi ryhmää (Kopakkala 2005, 82).

Ohjaaja on osaksi luopunut organisoivasta roolistaan. Tehtävien hoitamisesta vastaa paras asiantuntija. (Kopakkala 2005, 83.) Organisoinnin asiantuntija nousee esille ryhmästä silloin, kun ryhmän jäsenet saavat tehtäviä (Kauppila 2005, 93). Asiantuntija määräytyy ryhmän tarpeen ja henkilön ominaisuuksien perusteella. (Kopakkala 2005, 110.) Ryhmän jäsenten tuntiessa toisensa he tietävät kenen puoleen kääntyä missäkin tilanteessa. Tehtävien kehittyminen ja työskentelyn tuomat uudet haasteet ovat ryhmän jäsenten henkilökohtaisia teemoja. Ryhmä haluaa uusia tehtäviä, joiden valintaan ja rajaamiseen se haluaa itse osallistua. (Kopakkala 2005, 83.) Ohjaajan tarvitsee vain edistää ryhmän sisäistä avoimuutta ja solidaarisuutta (Niemi 2002, 180).

Ryhmään voi tulla uusia jäseniä hallitusti ja harkitusti sekä joku voi poistua ilman ryhmän taantumista aikaisempaan vaiheeseen. Yhteistyö ulkopuolisten kanssa siis sujuu melko hyvin, koska ryhmän ei tarvitse suojata rajojaan tai siirtää ulkopuolelle koettuaan ärtymystä. (Kopakkala 2005, 83.)

Juuri hetkeä ennen ryhmän päättymistä ryhmän jäsenet muodostavat tiiviin ryppään näkyvämmän keskipisteen ympärille. Ryhmä on tunteiden vallassa ja tunteina vallitsevat onni ja suru, jota ennakoidaan. Ryhmän jäsenten tehtävänä on valmistautua luopumaan ryhmästä. (Paananen & Tuominen 2002, 63.) Tässä vaiheessa ohjaajan on tehtävä selväksi ryhmän todellinen loppuminen ja annettava jäsenille mahdollisuus päättää keskeneräiset asiat (Niemi 2002, 180).

4.5 Yksilöiden erilaiset tarpeet

Nuoren käyttäytymistä opiskelutilanteissa ohjaavat yksilön emotionaaliset ja sosiaaliset tarpeet. Ihminen etsii tyydytystä tarpeilleen. Hän pyrkii omaksumiensa arvojen toteuttamiseen joko tietoisesti tai tiedostamatta, avoimesti tai kontrolloidusti. Ryhmä on paikka, jossa on mahdollista saada tyydytystä aktivoituille tarpeille. Ryhmässä nuoret haluavat

- tuoda esille omia tunteita, pyrkimyksiä ja ajatuksia
- vaikuttaa ryhmälle asetettuihin tavoitteisiin, työtapoihin ja menestyksen tasoon
- saada kokea ryhmässään hyväksymistä, lämpöä, läheisyyttä, tykkäämistä, yhteenkuuluvuutta ja ryhmän voimaa
- saada turvaa ryhmän säännöistä sekä ryhmän tavasta, jolla johtajuus on järjestetty
- toteuttaa itseään, kunnostautua, osoittaa viisauttaan ja käyttää voimaansa.

Ryhmän jäsenten sosiaalisten ja emotionaalisten tarpeiden huomioiminen edistää ryhmän sisäistä vuorovaikutusta ja parantaa yhteistyökykyä, vahvistaen perusmotivaatiota. (Vuorinen 1995, 34–35.)

4.6 Turvallinen, huono sekä pelkäävä ryhmä

Turvallisesta, huonossa sekä pelkäävästä ryhmästä löytyy tietoa niukasta. Löysin parhaan kuvauksen aiheista Mikko Aallon kirjasta Ryppäästä ryhmäksi (2000) ja siksi käytän ainoastaan sitä tässä alaluvussa.

Onnellinen on se ihminen, joka on saanut elää turvallisessa ryhmässä, joka on tulvinut luottamusta ja turvallisuutta, kuten perheessä tai kaveriporukassa. Turvallisessa ryhmässä parhaat puolemmme nousevat esille. Ne piirteet, joita pidämme itsessämme kehittymättöminä, jalostuvat. Koemme saavamme olla omia itsejämme ja meissä syntyy uskallusta kokeilla sellaisia ulottuvuuksia itsestämme, joihin emme ole aikaisemmin uskoneet. Erittäin turvallisessa ryhmässä voimme paljastaa kipeimpiä asioitamme ja kokea välittämistä, hyväksyntää ja arvostusta. Itsetuntomme vahvistuu turvallisessa ryhmässä, välitämme muista ryhmän jäsenistä ja ajattelemme heidän parastaan. (Aalto 2000, 17.)

Ryhmä on saavuttanut tutun ja turvallisen ryhmän vaiheen, kun muut ryhmäläiset tunetaan kohtalaisesti ja jokainen tuntee olonsa luottavaiseksi. Kenenkään ei tarvitse pelätä tulevaisuutta uhatuksi ilmaistessaan itseään, mielipiteitään tai tunteitaan. Turvallisuuden tunteen ei tarvitse tässä vaiheessa perustua toisen syvälliseen tuntemiseen ja luottamukseen. Tähän alitajuiseen turvallisuuden tunteeseen on voitu päästä yhdessä tekemisen kautta, esimerkiksi yhteistoimintaharjoitteiden avulla. (Aalto 2000, 23–24.)

Perustuntonmerkki huonolle ryhmälle on pelko. Pelon takia emme uskalla näyttää, mitä osaamme. Emme uskalla olla oma itsemme, ilmaista itseämme rehellisesti vaan valheellisesti ja rajatusti. Pelko saa esiin vastenmielisimmät tunneilmaisumme ja huonoimmat piirteemme. Vaikka haluamme, emme kykene välittämään muista ryhmämme jäsenistä. (Aalto 2000, 17.)

Pelkäävässä ryhmässä ryhmän jäsenet pelkäävät toisiaan, ryhmän johtajaa tai jotakuta ryhmän voimakasta persoonaa. Lähes kaikkia minuuden osa-alueita peitellään, jotta niiden takia ei joutuisi naurunalaiseksi, torjutuksi tai hylätyksi. Luovuus on tyrehtynyt ja ryhmän jäsenet ovat valmiita tekemään asioita, joita eivät tekisi ryhmän ulkopuolella. Keskustelu ryhmässä liikkuu asiatasolla, lisäksi ryhmässä on tukahdutettuja aggression tunteita ja tunteita ilmaistaan vahingoittavalla tavalla. (Aalto 2000, 22.) Ihminen voi myös tuntea olonsa turvallisiksi ryhmässä, jonka useimpiin jäseniin hän ei voi luottaa. Ryhmässä on tällöin

yksi tai useampi henkilö, joka herättää voimakkaita myönteisiä siirtotunteita (Aalto 2000, 15).

4.7 Toimivan ryhmän tuntomerkit ja ryhmän konfliktit

Seuraavat seitsemän toimivan ryhmän tuntomerkkiä kohtaa kiteyttävät ryhmän syntyvaiheiden tärkeän merkityksen. Kun ryhmä saa mahdollisuuden kehittyä turvallisesti ryhmän synnyn eri vaiheiden mukaisesti, syntyy toimiva ryhmä. Alle on listattu toimivan ryhmän tuntomerkkejä.

1. Ryhmän ilmapiiri on rentoutunut ja epävirallisen mukava. Ikävystymistä ja jännitystä ei ole havaittavissa.
2. Ryhmässä keskustelu on vilkasta jokaisen siihen osallistuessa ja keskustelu pysyy suurimmaksi osaksi annetun aiheen ympärillä.
3. Ryhmän jäsenet rohkeasti esittävät omia ideoita ja pysähtyvät kuuntelemaan toisiaan.
4. Ryhmän jäsenet uskaltavat olla eri mieltä sen estämättä yhteistyötä.
5. Jos esiin nousee arvostelua, se ei kohdistu yksittäiseen ryhmän jäseneseen eikä ryhmän toiminnan kokonaisuuteen.
6. Erilaisissa tilanteissa ryhmän eri jäsenet voivat toimia johtajina, eikä ryhmänohjaaja määräile ryhmää.
7. Ratkaisua etsitään yhdessä eri vaihtoehtoista keskustelun avulla. (Paananen & Tuominen 2002, 67.)

Ryhmän työskentelyilmastoa muokkaa myös se tapa, miten ryhmässä käsitellään konflikteja, millaisen roolin ohjaaja ryhmässä ottaa ja miten hän käyttää auktoriteettiinsa perustavaa valtaa. Ohjaaja, joka korostaa ryhmän omaa vastuuta ja luottaa ryhmän kykyyn tehdä yhteisiä sopimuksia, sijoittaa energiansa ryhmäprosessin ohjaamiseen ja pyrkii ensisijaisesti käyttämään luontaiseen auktoriteettiinsa perustavaa valtaa. Tällöin aikaa ei kulu normien määrittelyyn, kontrollointiin ja rangaistusten toimeenpanoon. (Vuorinen 1995, 35.)

Seuraavassa on viisi konfliktikäyttäytymisen perusmallia. Ratkaisuun voidaan päätyä eri tavoilla tilanteesta, asian tärkeydestä ja käytettävissä olevista voimavaroista riippuen. (Vuorinen 1995, 35.)

- Taistelu ja kilpailu: toinen osapuoli häviää.
- Välttäminen: konflikti kielletään tai sen käsittelemistä vältellään.
- Mukautuminen: toinen antaa periksi hyväksyen toisen esille tuoman ratkaisun.
- Kompromissi: molemmat joustavat periksi antaen ja etsivät yhteistä ratkaisua tilanteeseen.
- Yhteistyö: etsitään ratkaisua, jonka tulos tyydyttää molempien osapuolten tarpeita mahdollisimman pitkälle. (Vuorinen 1995, 35.)

Mikään näistä malleista ei ole huono tai hyvä. Kaikkien mallien käyttäminen ja arvioiminen kussakin tilanteessa tarkoituksenmukaisesti takaa parhaan tuloksen. Alla on luonnehdintaa siitä, milloin eri mallien käyttö on tarkoituksenmukaista. (Vuorinen 1995, 37.)

- Kilpailu on perusteltua silloin, kun on suojauduttava toisen hyväksikäytöltä tai puolustettava jotain tärkeää.
- Välttäminen on hyvä ratkaisu silloin, kun tavoitteeseen pääseminen näyttää mahdottomalta tai asia on toisarvoinen.
- Mukautuminen on järkevä vaihtoehto silloin, kun yksimielisyyden säilyttäminen on oleellista tai asia on toiselle paljon tärkeämpi.
- Kompromissi on hyvä valinta silloin, kun ei ole tarvetta tai aikaa perusteellisempaan yhteistyöhön suhteellisen tärkeän asian tiimoilta.
- Yhteistyö on paras ratkaisu silloin, kun halutaan sitoutua löytämään yhteinen ratkaisu asiaan, joka on molemmille tärkeä. (Vuorinen 1995, 37.)

Jos ohjaaja käyttäytyy konfliktitilanteissa joustavasti, hän voi odottaa joustavuutta ja ymmärrystä myös ryhmältään (Vuorinen 1995, 38).

Ristiriitatilanteet ovat osa ryhmän vuorovaikutusta ja näitä tilanteita tulee ratkoa, jotta ryhmässä säilyisi riittävä turvallisuuden tunne. Turvallisuuden tunne luo ryhmässä ihmisten sisäistä sitoutumista ja luottamusta niin, että ryhmä jatkaa kehittymistä. (Kopakkala 2005, 190–191.) Ristiriitoja voi syntyä esimerkiksi erimielisyyksistä ja ulkopuolisista elämätilan-

teista (Kopakkala 2005, 191–192). Pienryhmien välille ristiriitoja synnyttävät taipumus kilpailuun, vihamielisyyteen ja kateuteen (Kopakkala 2005, 194).

5 RYHMÄN JÄSENTEN ROOLIT

Vaikka olisimmekin luonteeltamme puheliaita, uudessa tilanteessa voimme olla hiljaisia. Roolimme vaihtuvat tilanteen mukaan. Oman roolin pohdinta auttaa ymmärtämään käyttäytymistämme sekä vuorovaikutusta ja ryhmän toimintaa. (Kopakkala 2005, 96.) Rooli helpottaa toiminnan tulkintaa ja jäsentää vuorovaikutusta (Kopakkala 2005, 97).

Yksilöiden ominaisuudet vaikuttavat ryhmässä ja muokkaavat sitä. Yksilön vaikutusta ryhmään on tutkittu, ja Shaw (1980) on tehnyt tutkimustuloksista yhteenvedon. Tässä muutamia tutkimuksista johdettuja oletuksia, jotka kertovat yksilön ominaisuuksien vaikutuksesta ryhmään: (Niemistö 2002, 63.)

1. Sukupuoli vaikuttaa ryhmän työskentelyyn. Naiset osallistuvat ryhmätilanteissa miehiä aktiivisemmin puhuen, käyttäen katsekontaktia ja mukautuen enemmistön mielipiteeseen. Miehet esiintyvät toisaalta naisia varmemmin ja kilpailevammin.
2. Suositumpia ja aktiivisempia ryhmän jäseniä ovat muita älykkäämmät ryhmän yksilöt. Toisaalta vähemmän älykkäät ovat mukautuvaisempia älykkäisiin nähden.
3. Johtaja on usein muita jäseniä vanhempi ja älykkäämpi sekä usein myös fyysisesti kookkain henkilö. Ryhmätilanteissa valta-asemassa olevat henkilöt ovat usein itsevarmoja ja dominoivia sekä helpottavat yleensä asenteellaan ryhmän toimintaa.
4. Sopeutuvat jäsenet ovat edistämässä ryhmän tehokasta toimintaa, kun taas pelokkaat ja epäsovinnaiset jäsenet ehkäisevät sitä. Positiivisesti toisiin ihmisiin suhtautuvat henkilöt lisäävät ryhmän sosiaalista vuorovaikutusta, kiinteyttä ja moraalialia. Päinvastoin sitä ehkäisemässä ovat asioihin negatiivisesti suuntautuvat jäsenet.
5. Muita aktiivisempi yksilö, jolla on ryhmän tehtävän kannalta tärkeitä erityistaitoja, vaikuttaa muita enemmän tehtävän suorittamiseen ja ryhmäpäätöksiin.
6. Motivaatio ja kyvykkyys ovat kuitenkin tärkeimmät ominaisuudet hyvän ryhmätyöskentelyn kannalta. (Niemistö 2002, 63–64.)

Tutkimusten perusteella on kuitenkin vaikea tehdä merkittäviä yleistyksiä. Voi olla niin, että naiset ovatkin ryhmässä jäykempiä ja passiivisempia, kuin miehet. Vetäytyjinä ja epä-

suosittuina ovat älykkäimmät henkilöt ja johtajina tyhmät. Arkoja ja myötäilijöitä ovat valta-asemassa olevat yksilöt. Sopeutujat ja mukavat henkilöt vetävät ryhmän työskentelyn viihteelle eikä erityistaitoja hallitseva jäsen välitä tuoda kykyjään esille. Jokaisessa ryhmässä ainutkertaiset yksilöt muodostavat ainutkertaisen ryhmädynamiikan. (Niemistö 2002, 64.)

Ryhmän dynamiikka ja vuorovaikutus saavat aikaan ryhmässä roolien syntyminen. Ryhmän tavoitteet ja päämäärät määräävät roolien sisällöt. Yleensä ensimmäisenä muodostuu johtajan rooli. Kuin luonnostaan ryhmän jäsenten keskinäinen vuorovaikutus alkaa huolehtia kahdesta tehtävästä: Ryhmä pitää huolta ryhmän yhteisten päämäärien saavuttamisesta ja huolehtii riittävästä kiinteydestä ryhmän kasassa pitämiseksi. Ryhmäprosessin aikana ryhmän jäsenille syntyy erilaisia rooleja, jotka tukevat näitä kahta perustehtävää. (Kauppila 2005, 92.)

Yleensä roolit alkavat ohjata toimintaa itseään toteuttavan ennusteen tavoin. Ihminen alkaa vähitellen tulla sellaiseksi, jollaisena häntä pidetään. Esimerkiksi jos joltakulta odotetaan häiritsevää käyttäytymistä, todennäköisesti hän alkaa häiritä. Useimmiten roolit ovat sekä toisten odotuksista muotoutuneita että omalla toiminnalla hankittuja. (Jauhiainen & Eskola 1994, 118.)

Ryhmälle annettujen tehtävien perusteella ryhmän jäsenet saavat erilaisia rooleja. Ryhmän tavoitteiden kannalta tehtäväroolit ovat tärkeitä, ja johtajan rooli onkin tyypillinen ryhmässä. Joskus voidaan myös havaita, että ryhmään on syntynyt tunnejohtaja ja asiajohtaja. Myönteisesti ryhmässä toimiva tunnejohtaja lisää ryhmän kiinteyttä ja yhteenkuuluvuutta. Muita ryhmää ylläpitäviä tärkeitä rooleja ovat myös rohkaisijat, sovittelijat ja välittäjät. Kuitenkin myös pienryhmissä syntyneet roolit vaikuttavat ryhmädynamiikan luomiin rooleihin. Osa ryhmään tulevista rooleista on lähtöisin työelämästä. Tällaisia työelämärooleja ovat esimerkiksi työnjohtaja tai työkaveri. Ryhmiin voi syntyä näennäisiä perherooleja eli ikään kuin äidin ja isän rooleja. Ryhmän roolien määrää lisäävät erilaiset yksilölliset roolit, jotka perustuvat taitoihin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Tällaisia yksilöllisiä rooleja ovat esimerkiksi muusikko ja älykkö. Asenneroolit, kuten alistuja, auttaja, vetäytyjä tai hauskuuttaja sitä vastoin kuvaavat henkilön käyttäytymistä ryhmässä. (Kauppila 2005, 93.)

Roolit voidaan jakaa yhteisön kannalta kolmeen ryhmään: kollektiivisiin, sosiaalisiin ja persoonallisiin. Se puoli, jonka havaitsemme ihmisestä ensimmäisenä, on kollektiivinen rooli. Kohtaamastamme henkilöstä meille kertovat hänen sukupuolensa, kokonsa, ikänsä, rotunsa ja yleinen ulkoinen olemuksensa. Nämä kollektiiviset roolit vaikuttavat meihin ja vastaavasti omat kollektiiviset roolimme vaikuttavat muihin. (Kopakkala 2005, 100.)

Sosiaaliset roolit opitaan jo lapsena leikkien avulla, kuten kotileikin kautta. Sosiaaliset roolit ovat sopimuksia, jotka edellyttävät toisiaan: opiskelija, opettaja, esimies, alainen, puhuja ja kuuntelija. (Kopakkala 2005, 100–101.)

Yksilöiden roolit ryhmässä ovat yhdistelmiä persoonallisesta ja sosiaalisesta roolitasosta. Uudessa tilanteessa uusien ihmisten kanssa ei kenelläkään ole varma olo vaan hämmentynyt, koska selkeitä rooleja ei ole. Entiset roolit eivät välttämättä sovi uuteen tilanteeseen. Alussa esiin nousee rooleja, joissa henkilö on aikaisemmin tullut hyväksytyksi ja onnistunut. Epävarmoina ihmiset toteuttavat usein stereotyyppisiä rooleja, kuten käyttävät työroolia vapaa-ajan tapaamisessa. Turvallisuuden lisääntyessä ryhmässä roolit alkavat tulla joustavammiksi ja persoonallisimmiksi. Roolin muodostuessa osaksi ryhmän roolien kokonaisuutta ei sitä voi muuttaa ilman muiden hyväksyntää. Eri roolit muodostavat toisiaan täydentäviä ja edellyttäviä vastaroolipareja. (Kopakkala 2005, 108.)

Roolit jäykistyvät ja kärjistyvät ristiriitatilanteissa. Eri osapuolten keskinäiset roolit voivat riidassa olla hyvin joustamattomia ja kapeita. (Kopakkala 2005, 109.)

Ryhmän jäsenten tulisi olla erilaisia ja osata erilaisia asioita, jotta ryhmä toimisi mahdollisimman hyvin. Tässä on luettelo Ruth Meredith Beldin tutkimuksiin perustuvista rooleista, joita hyvin toimiva ryhmä edellyttää:

- Keksijä on älykäs mietiskelevä nero, joka voi olla myös epäkäytännöllinen.
- Tiedustelija on uuden kokeilija ja etsijä, joka on utelias ja neuvottelukykyinen mutta voi olla myös ailahtelevainen.
- Tekijä organisoii ja toteuttaa käytäntöä. Hän on ahkera mutta pitäytyy myös perinteissä.
- Takoja on dynaaminen ja voimakastahtoinen mutta kireyttä ja kärsimättömyyttäkin voi löytyä. Hän on vauhdittaja, joka raivaa esteet.

- Viimeistelijä on yksityiskohtien varmistaja. Hän on sitkeä ja tunnollinen mutta voi olla myös turhantarkka.
- Arvioija analysoi ongelmia. Hän on puolueeton ja kriittinen mutta voi olla myös liian varovainen.
- Diplomaatti sovittelee ja luo hyvää ilmapiiriä. Hän on sosiaalinen ja herkkä mutta ei välttämättä liian päättäväinen.
- Kokoaja on itsevarma ja rauhallinen resurssien kokoaja ja valvoja. Hän ei kuitenkaan ole välttämättä kovinkaan luova. (Kopakkala 2005, 109–110.)

Belbinin mielestä ryhmän jäsen toteuttaa yleensä näistä yhtä tai kahta roolia. Rooli määräytyy tiimin tarpeen ja henkilön ominaisuuksien perusteella. Ihanteellisessa ryhmässä näitä kaikkia rooleja olisi edustettuna. (Kopakkala 2005, 110.)

Henkilö ei muutu rajattomasti ryhmän tarpeiden mukaisesti. Puheliaasta päällepäsmäristä ei tule ujoa hissukkaa, vaikka siirtyisi ryhmästä toiseen. Olemme enemmänkin sidottuja toistamaan samoja rooleja ryhmästä toiseen. Tämä johtuu siitä, että henkilöillä on omat suosikkivaiheensa ryhmän kehitysvaiheissa. Ryhmän alun jännittyneisyys saa virkeäksi aloittelijan, joka näkyy ja on rakentava ryhmän alussa. Hän nauttii uudesta tilanteesta ja uusista ihmisistä. Toinen tulee aktiiviseksi, kun ryhmään syntyy kamppailun makua. Lapsuudenkokemukset sisarusparven keskellä antavat eväitä kilvoitteluun tällaisessa tilanteessa. Ainokaisena kasvanut taas saattaa samassa tilanteessa tuntea olevansa aivan hukassa. Ryhmän lämmin läheisyys saa toisissa aikaan miellyttävän tunteen, kun taas toisissa se herättää ahdistusta. Ryhmän itsenäisyys saa useimmissa hyvän olon tunteen aikaan, kun taas joillekin voi jäädä kaipuu selkeämpään johtamiseen ja tiiviimpään ryhmätunteeseen. Ryhmän eri kehitysvaiheet saavat ryhmän jäsenet esille ja innostumaan eri aikaan. (Kopakkala 2005, 110–111.)

6 OHJAAJAN ROOLIN JA TOIMINNAN MERKITYS RYHMÄÄN

Mielestäni ryhmän kehitykseen, ilmapiiriin ja mahdollisuuksiin vaikuttavat vahvasti ohjaajan valinnat, kuten hänen roolivalintansa tai käytöksensä. Sulkeutunut ja negatiivinen käyttäytyminen luo ryhmään turvattomuuden tunteen.

Ryhmän johtaja, ymmärtävä kuuntelija ja vaikuttaja ovat kolme perusröolia, joita ainakin ryhmän ohjaamisessa tarvitaan. Ryhmän johtaja muun muassa huolehtii normeista ja ryhmän ilmapiiristä. Ryhmän johtaja on ymmärtävä kuuntelija. Hän ottaa vastaan ryhmäilmiöt ja pyrkii ymmärtämään niitä. Muutosagenttina toimii vaikuttaja, joka ohjaa aktiivisesti ryhmää tavoitettaan kohti. (Niemistö 2002, 181.)

Ohjaajan roolivalinta opetustilanteissa kutsuu esiin myös tietyt roolit ryhmästä. Ohjaajan roolivalinta määrittelee toisten roolit. Esimerkiksi nuoria tasavertaisina yhteistyökumppaneina lähestyvä ohjaaja nostaa esiin yhteistyöhaluisia ja toisiaan kunnioittavia nuoria. (Vuorinen 1995, 33.)

6.1 Ohjaajan merkitys ja toiminta

Ohjaajan taidoilla on ratkaiseva merkitys siinä, saavuttaako ryhmä lopetusvaiheen vai ei. Ryhmän ohjaajan täytyy pystyä luotsaamaan ryhmäänsä joustavasti sen eri vaiheissa. Ohjaajalla tulee olla edellytyksiä aistia herkästi ryhmän tarpeita ja kykyä havaita sekä muuttaa tarvittaessa omia käyttäytymistapojaan. (Kopakkala 2005, 88.)

Ryhmän ohjaaja antaa mahdollisuuden kyselevään, keskustelemaan ja valmentamaan ilmapiiriin sekä auttaa ryhmää mahdollisimman hyviin päätöksiin. Ryhmän ohjaaja kyselee ryhmäläistensä näkemyksiä, kuuntelee ja keskustelee. Ohjaaja tukee ryhmää kantamaan vastuunsa niin ala- kuin ylämäessä. (Kopakkala 2005, 91.)

Jotta ryhmä pysyy kasassa, ryhmän ohjaajan tulee vastata ryhmän tarpeisiin. Tällaisia

tarpeita ovat suunnan näyttäminen, päätösten tekeminen, visioiden luonti ja sisäinen organisointi, joka luo mahdollisuuden työnjakoon ja toimintaprosessien syntyyn. Palautteen antaminen mahdollistaa työajan ja ohjaa pois vääriä poluilta. Myös riittävä tiedon välittäminen ryhmän sisäisestä tilanteesta ja ulkoisista tekijöistä sekä resurssien hankkiminen ovat tärkeitä asioita. (Kopakkala 2005, 89.)

Ryhmän ohjaajan tehtävänä on luotsata ryhmänsä eri kehitysvaiheiden läpi luottavaksi, sitoutuneeksi ja tehtävästään innostuneeksi joukkueeksi, joka kantaa vastuuta toistensa ja koko ryhmän menestyksestä. Ryhmän kiinteytyminen on mahdollista, jos ryhmän ohjaaja tarjoaa siihen sopivat puitteet. (Kopakkala 2005, 93.)

Ohjaajan on syytä ryhmän aloittaessa huomioida oma virittäytymisensä, ryhmän orientoituminen ympäristöön ja perustehtäviin sekä sopia rajoista ja liittää kaikki ryhmän jäsenet ryhmään. Ennen varsinaista ryhmäistunnon alkua ohjaajan on tärkeää huolehtia omasta vireydestään ja latautua omalla tavallaan työhönsä. On tärkeää päästä ryhmän tehtävän edellyttämään valppauden ja spontaanisuuden tilaan ja siirtää omat henkilökohtaiset tai muut ajankohtaiset asiat taka-alalle. Näin ne eivät häiritse ryhmästä nousevien asioiden kohtaamista. Ei pidä kuitenkaan unohtaa, että ohjaajalla on oikeus omien tunteiden ja ajatuksen ilmaisemiseen, mutta niin, että tila annetaan tulevalle tehtävälle. (Niemistö 2002, 79.) Ohjaaja selviää omien tunteidensa kanssa silloin, kun hän myöntää ne ja ohjaa ryhmää tietoisena tunteistaan (Niemistö 2002, 80).

Ryhmä orientoituu toimintaympäristöön ohjaajan antaessa lyhyen selvityksen fyysisistä kokoontumistiloista ja näyttäessä käytettävät tilat. Ohjaaja kertoo ryhmän tarkoituksesta, tehtävästä ja ilmaisee, kenen puoleen voi kääntyä ongelmissa. (Niemistö 2002, 80.)

Ryhmän pelisäännöt luodaan rajoista sopimalla. Rajat koskevat ryhmän kokoontumispaikkaa ja -aika. Sovitaan esimerkiksi, mitkä huoneet ovat käytössä, kauanko kokoontuminen kerralla kestää, onko taukoja ja millainen ohjelman rakennetta kokonaisuudessaan. Päätetään myös, miten ryhmään liitytään, onko ryhmä avoin vai suljettu ja hyväksytäänkö poisolot. Rajoista sopimisen jälkeen ryhmä voi toimia vapaammin perustehtävänsä mukaisesti. (Niemistö 2002, 81.)

Ryhmän jäsenillä ryhmätilanteeseen liittyminen voi tapahtua monella tasolla ja vähin erin. Kun ryhmän jäsenet saapuvat fyysisesti paikalle, vuorovaikutus alkaa. Ohjaajan ja jäsenten lyhyt esittäytyminen sopii hyvin ensimmäiseen kokoontumiseen. Perusteellisemmalle tutustumiselle tulee enemmän tilaa orientoitumisen ja rajasopimusten jälkeen. Tutustuminen syvenee ryhmäprosessin kestäessä. (Niemistö 2002, 81.)

Ohjaajan yksi tehtävä on myös ryhmän lämmittäminen tehtäväänsä. Se voi tapahtua vaikkapa toiminnallisesti, kysymällä ryhmän jäsenten mielipiteitä käsiteltävästä asiasta, kuuntelemalla ja huomioimalla ryhmän jäseniä. (Niemistö 2002, 81.) Myös kannustaminen on tärkeä ohjaajan käyttämä opetuskeino. (Autio 1995, 20).

Ohjaajan tulee olla kiireetön ja maltillinen silloin, kun asiat etenevät hitaasti, ja mieluummin uskaltaa muuttaa ohjelman suuntaa niin, että asiat voidaan saada päätökseen niin hyvin kuin mahdollista. Ryhmän jäsenet huomaavat kiirehtivän tai hermostuneen ohjaajan ja voivat sen takia sulkeutua. (Aalto 2000, 140.)

Ohjaajan tulee olla luotettava ja rehellinen, jotta nuoret ja heidän vanhempansa voivat turvautua häneen. Hyvä ohjaaja luottaa myös ryhmäläisten kykyyn toimia oikein. Ajan myötä ryhmäläiset alkavat luottaa yhä enemmän itseensä, mikä näkyy oma-aloitteisuutena ja vaativampien taitojen oppimisena. Samalla ryhmäläisten itseluottamus kasvaa ja minäkäsitys vahvistuu. (Autio & Kaski 2005, 65.)

On tärkeää, että ohjaaja välittää aidosti, sillä välittäminen vaistotaan. Välittäminen voi parantaa ihmistä, joka on vailla rakkautta. (Aalto 2000, 140.) On tärkeää, että ohjaustilanteissa ja vuorovaikutuksessa ryhmäläiset tuntevat, että he ovat pidettyjä ja tärkeitä. Näin he tuntevat, että heistä välitetään huolimatta heidän mahdollisista epäonnistumisistaan tai muista teoista. (Autio & Kaski 2005, 66.)

On tärkeää, että ohjaaja osaa syventää seuraavia vuorovaikutustaitoja kyetäkseen kehittämään ohjaajana: toisen pahan olon helpottaminen, eri mieltä olemisen taito, oman virheen myöntäminen, oman ärtymyksen rakentava purkaminen, korjaavan palautteen vastaanottaminen, korjaavan palautteen antaminen sekä myönteisen palautteen vastaanottaminen ja antaminen. Ohjaaja tarvitsee myös uskoa siihen, että hänellä on huumorintajua ja kykyä

reagoida hauskesti eri tilanteisiin, sillä huumorilla on merkittävä ryhmäyttävä vaikutus. Huumori vapauttaa ja tuottaa mielihyvää ja antaa ihmisille kokemuksen yhteisesti jaetusta tunteesta. (Aalto 2000, 140.)

Suunnitelmat ja aikataulut saattavat muuttua, ja ohjaaja joutuu tällöin yllättävään tilanteeseen, jossa tarvitaan joustokykyä. Tarvitaan rohkeutta tehdä tilannekohtaisia ratkaisuja ja ottaa niistä vastuuta. Leireillä syntyy usein yllättäviä tilanteita, jolloin vetäjältä vaaditaan nopeita ja uusia ratkaisuja. Ohjaajan tulee varautua tehtävien epäonnistumiseen, ryhmän jäsenten yllättäviin reaktioihin, väsymyksestä johtuviin tunteenpurkauksiin, sairastumisiin ja jopa loukkaantumisiin. (Aalto 2000, 140.)

6.2 Ohjaajan käyttäytymisen merkitys tunneilmapiirin syntyyn

Tunneilmaston luomisessa olennaista eivät ole julkilausutut normit, jotka koskevat työrauhaa, kellonaikaa tai työnjakoa, vaikka ne muodostavat työskentelyä vaikeuttavan tai helpottavan lähtökohdan. Tärkeämpää on vaikuttaa ryhmän sisäistä toimintaa sääteleviin julkilausumattomiin normeihin. (Vuorinen 1995, 31–32). Alussa osallistujat ovat kiinnostuneita ohjaajan pätevyydestä, luotettavuudesta ja siitä, millainen tämä on ihmisenä (Kopakkala 2005, 63). Turvallisuus on toimivan vuorovaikutuksen perusedellytys. Turvallisessa ilmapiirissä epäonnistuminen tai osaamattomuus eivät tunnu kohtuuttoman pelottavilta kokemuksilta. Turvallisessa tunneilmastossa on mahdollisuus ottaa kontaktia toisiin ihmisiin, ilmaista kipeitäkin asioita sekä ottaa vastaan toisten tarjoamaa apua. Omalla käytöksellään ohjaaja luo turvallista ilmapiiriä. Sen lisäksi hän luo ryhmän viralliset käyttäytymissäännöt tai ohjaa niiden muotoutumista. (Vuorinen 1995, 31–32.) Osallistujat havaitsevat ohjaajan pienetkin hyväksynnän ilmaisut sekä kielteiset tunteet, jotka muokkaavat ryhmän normeja ja syntyvää kulttuuria (Kopakkala 2005, 63). Kun ryhmä jäsen näkee ohjaajan päteväksi, hänellä on turvallinen olo ryhmässä (Kopakkala 2005, 64). Ohjaajan ilmaisemista tunteistaan ja puhuessaan niistä hän viestittää ryhmälle, että tunteiden ilmaiseminen on hyväksyttävää. Tämä viesti antaa luvan nuorille ilmaista omia tunteitaan. Ryhmässä tunteiden ilmaisu on sallittua. (Vuorinen 1995, 31–32.)

7 LEIKIN JA YHTEISTOIMINTAHARJOITTEIDEN MERKITYS RYHMÄHEN- GEN LUOMISESSA JA RYHMÄN KIINTEYDEN KEHITYKSESSÄ

Ryhmään liittyessämme haluamme tuoda esille oman ainutlaatuisuutemme ja identiteettimme. Oman nimen kertominen luo ryhmään turvallisuutta, joka vahvistaa jokaisen erillistä identiteettiä, ja samalla tulemme ryhmän jäseneksi. (Kopakkala 2005, 145.) Nimikierrros on tärkeä pitää ryhmän aloittaessa.

Esittäytymisen jälkeen ihmiset haluavat kertoa, miksi ovat mukana tilanteessa, koska selityksen jälkeen he ikään kuin ovat tulleet paikalle. Turvallisuuden lisääntyessä osallistujat kertovat uusia syitä osallistumiseensa. Ensimmäinen perustelu kertookin enemmän motivoituneisuuden määrästä kuin on varsinainen syy paikallaoloon. (Kopakkala 2005, 145–146.) Nimen lisäksi esittäytymiseen kuuluu toiseen tutustuminen, sillä ihminen haluaa tietää toisesta ryhmän jäsenestä muitakin asioita, esimerkiksi asuinpaikan. Tutustumisen kautta luottamus toinen toiseen voi syventyä. Ihmisten kotipaikkoja voi nopeasti konkretisoida kartalle sijoittumisen avulla (Kopakkala 2005, 150). Se on turvallinen ja identiteettiä vahvistava tekniikka ryhmän alkuun. Lattialla liikkuen ohjaaja voi osoittaa asuinalueita ja ääriiivat ja osoittaa kaupungin eri osat. Ohjaaja voi myös pyytää ryhmäläisiä liikkumaan siihen kohdalle karttaa, josta itse on tullut. (Kopakkala 2005, 150.)

Ryhmän jäsenten yhdessä suorittama yhteistoimintaharjoite on tehtävä, jolla on selkeä tavoite. Tehtävä sisältää yleensä yhden tai kaksi ongelmanratkaisutilannetta. Harjoitteet työstävät ryhmän kannalta eri alueita kehittämällä ryhmän toimintaa ja kykyä tehdä asioita yhdessä. Useimpiin tehtäviin tarvitaan ongelmanratkaisukykyä, toisissa tehtävissä painotetaan luottamusta ja turvallisuutta, toisissa taas yhdessä tekemisen hauskuutta. Jossakin tehtävissä on olennaista luovuus ja toisissa tiettyjen taitojen omaaminen. Toisissa tehtävissä on tärkeää keskinäinen huolenpito, kun taas toisissa fyysinen suorituskyky. Jotkin harjoitteet pyrkivät epäsuoraan fyysiseen kontaktiin. Ryhmäytävä vaikutus on erittäin merkittävä yhteistoimintaharjoitteissa. Ihanteellinen tilanne olisikin, että kaikki ryhmän jäsenet voisivat osallistua harjoituksen suorittamiseen. Yhdessä asioiden tekeminen tuottaa moninker-

taisen tyydytyksen. Hyväksytyksi tulemisen tunne, yhteinen jaettu onnistuminen ja ilo ker-
tautuvat jokaisen kohdalla. Minästä tulee me. (Aalto 2000, 280–282.)

Yhdessä on hauska tehdä yhteistoimintaharjoitteita. Yhdessä yrittämisen riemu, yhteiset
oivallukset, hullut ratkaisut, kommellukset, huumori, onnistumisen tunteet, tehtävien
leikillinen luonne ja me-hengen kasvaminen tuottavat hauskoja ja hulvattomia hetkiä.
Yhteistoimintaharjoitteiden tehtävissä näkee harvemmin turhautuneita ja tylsistyneitä
kasvoja. Osanottajat tuottavat iloa tehtävän tekemiseen. (Aalto 2000, 280.)

Yhteistoimintaharjoitteiden avulla tutustuu toisiin ihmisiin aivan toisella tavalla ja toisella
tasolla kuin esittelyjen ja puhumisen kautta. Ennestäänkin toisensa tuntevat löytävät toisis-
taan uusia piirteitä: joku osoittautuukin puheliaammaksi, joku huumorintajuiseksi, joku
osaa innostaa muita, toinen on voimakas, toisesta löytyy johtaja-ainesta, joku yllättää va-
pautuneisuudellaan. (Aalto 2000, 280.) Meistä tulee esiin ominaisuuksia, jotka eivät vält-
tämättä näy arjessa. Voimme saada kiinni sellaisesta ominaisuudesta, jota emme tienneet
itsessämme olevan. Kokemuksen jälkeen tämä piirre voi aktivoitua myös elämän muilla
alueilla. Ryhmän turvallisuus kasvaa roolien selkiintyessä. Selkeiden roolien kautta epä-
määräisyys tai jopa kaaos katoavat ja ihmiset tietävät, mitä he osaavat ja mitä heiltä voi
odottaa. (Aalto 2000, 281.)

Yhdessä tekeminen avaa uusia näkökulmia toisiin ihmisiin ja yhdistää ihmisiä toisella ta-
valla kuin arjen tehtävät. Ihmiset alkavat vapautua nähdessään toisiaan uusista näkökul-
masta ja onnistuessaan sekä epäonnistuessaan yhdessä. Vapautumista syntyy, kun ihmiset
alkavat tuntea toisiaan paremmin ja luottaa toisiinsa, joutuvat yhdessä kommellusten kes-
kelle ja pääsevät nauramaan itselleen ja toisilleen. Kun turvallisuus ryhmässä kasvaa, ryh-
män jäsenet uskaltavat olla leikkimielisiä ja lopulta he uskaltavat myös heittäytyä olemaan
oma itsensä. Vapautuneessa ryhmässä avoimuus ja uskallus toimia omintakeisilla tavoilla
lisääntyvät. (Aalto 2000, 280.)

Tutustuminen toisiin, yhdessä tekeminen, onnistuminen ja ongelmien ratkaiseminen vah-
vistavat ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ihmiset alkavat tuntea kuuluvansa tähän ai-

nutlaatuiseen ryhmään. Tunnesiteen vahvistuttua muut ryhmät saattavat näyttää kilpailevilta ja omaa ryhmää huonommilta. (Aalto 2000, 280.)

Koskettaminen toiseen ei ole luontevaa tai välitöntä, jos se tapahtuu kehotuksesta, mutta helpottuu hauskojen ja energisten aktiviteettien avulla. Turvallisen koskettamisen mahdollisuuksia lisää ohjeistuksen mukainen tehtävä. Turvallinen koskettaminen lisää ryhmän keskinäistä luottamusta ja turvallisuutta. (Aalto 2000, 281.)

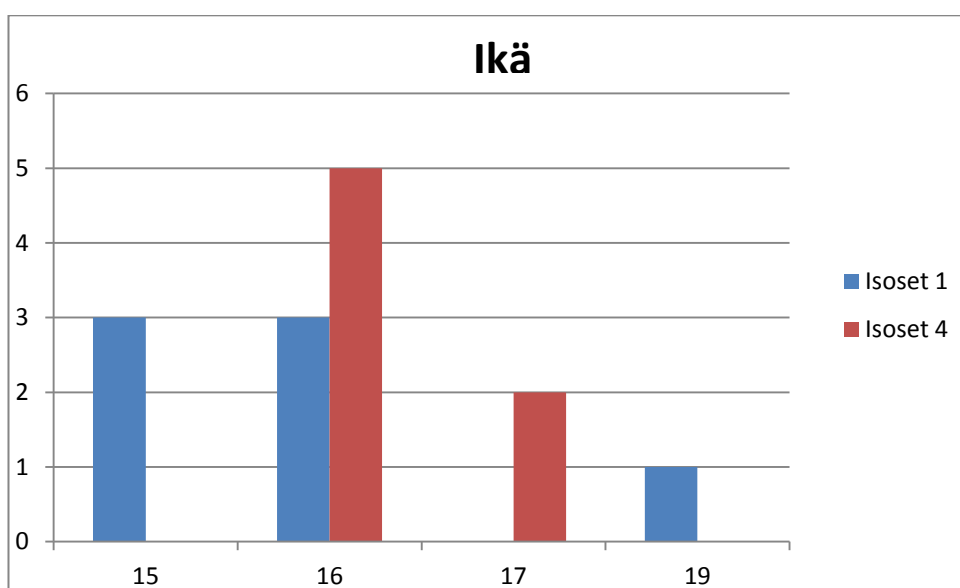
Yhteistoimintaharjoitteet antavat myös mahdollisuuden tutustua uusiin harjoitteiden herättämiin tunteisiin ja purkaa niitä mielekkäällä tavalla. Paljon tunteita synnyttävät mukana olemisen tunne tai huomiotta jääminen, yhteishengen lisääntyminen, sitoutuminen ja hullut tilanteet, yhdessä koetut onnistumiset, pettymykset, ongelmanratkaisun vaikeus sekä suunnittelun vaikeudet ja ilot. (Aalto 2000, 281.)

Vaikka leikillä ei tarvitse olla tavoitteita leikin ulkopuolella, sillä on kuitenkin useita myönteisiä oheisvaikutuksia. Leikki antaa mahdollisuuden purkaa fyysistä energiaa hyväksyttävällä tavalla, jolloin paine energian purkamiseen opetuksen häirintänä pienenee. Leikki rentouttaa ja laukaisee jännitystä. Leikki on persoonallista ja sosiaalista kyvykkyyttä kehittävää toimintaa. Se kehittää joustavuutta, yhteistyökykyä ja itsenäisyyttä. Leikki on itsetuntoa, vastuullisuutta, keskinäistä luottamusta ja turvallisuutta vahvistavaa sekä ihmisten välisiä pelisääntöjä opettavaa toimintaa. Leikin turvin voi kokeilla itselle vieraita itseilmaisun tapoja, rooleja ja käyttäytymismalleja. Leikki antaa hyvät mahdollisuudet tutustua toiseen ja auttaa suhteuttamaan omat tarpeet toisen tarpeisiin. Leikkiminen on hauskaa. (Vuorinen 1995, 181–182.)

8 TULOKSET

Nuoret vastasivat tekemääni kyselylomakkeeseen, jossa oli monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Tein kaksi eri kyselylomaketta, oman leirin isosille (LIITE 1) ja oman leiriläisille (LIITE 2). Tein eri kyselomakkeet isosille ja leiriläisille, koska isosten kyselylomake sisälsi ylimääräisen taustakysymyksen, jolla halusin kartoittaa isosten iän. Leiriläisten kyselylomakkeessa en kysynyt leiriläisten ikää, koska rippikoulun käy yleensä 15-vuotias nuori eikä rippikouluryhmistä olisi syntynyt ikähaitaria. Kyselyyn vastanneet kesä 1 -isoset olivat iältään 15–19-vuotiaita, kun taas kesä 4 -isoset 16–17-vuotiaita.

TAULUKKO 1. Kesä 1 ja 4 -isosten ikä

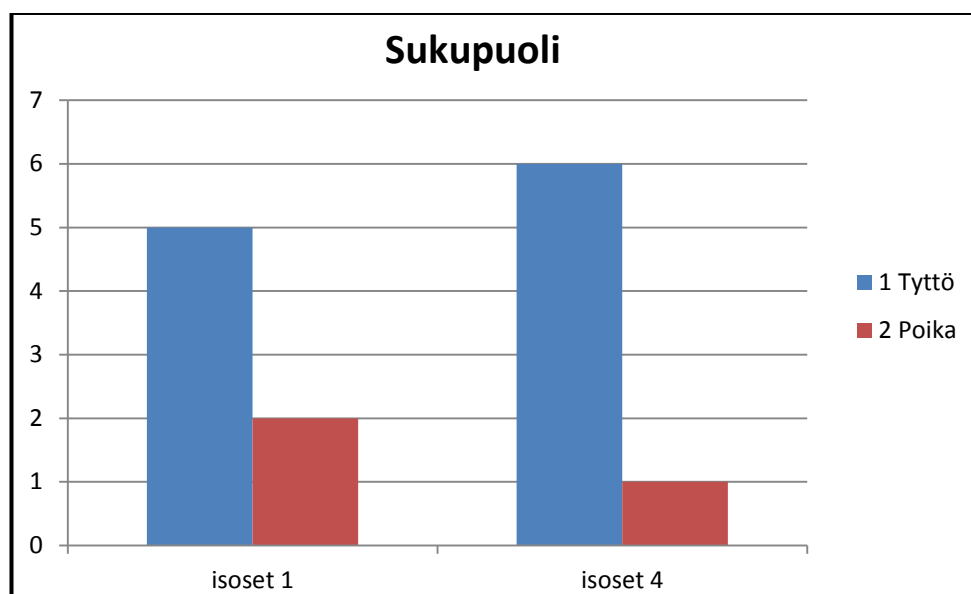

Tein kyselyn kesä 1 ja kesä 4 -leirien isosille ja -leiriläisille leirien toiseksi viimeisenä päivänä. Kartoitin kyselyssä (LIITE 1 ja 2) vastaajien sukupuolen, mielipiteitä, asenteita ja tunteita rippikoulun ryhmästä ja omasta leirin pienryhmästä. Kesä 1 -leirin osalta kyselyyn vastasivat kaikki isoset ja leiriläiset eli yhteensä viisi tyttö- ja kaksi poikaisosta sekä 17 poika- ja kuusi tyttöleiriläistä. Yhden leiriläisen kyselylomakkeen jätin kuitenkin käsittelemättä, koska hän oli valinnut monivalintatehtävissä jokaisen vastausvaihtoehdon. Tämän leiriläisen vastauksia oli vaikea tulkita, eivätkä ne antaneet kuvaa siitä, mitä vastaaja todella ajatteli.

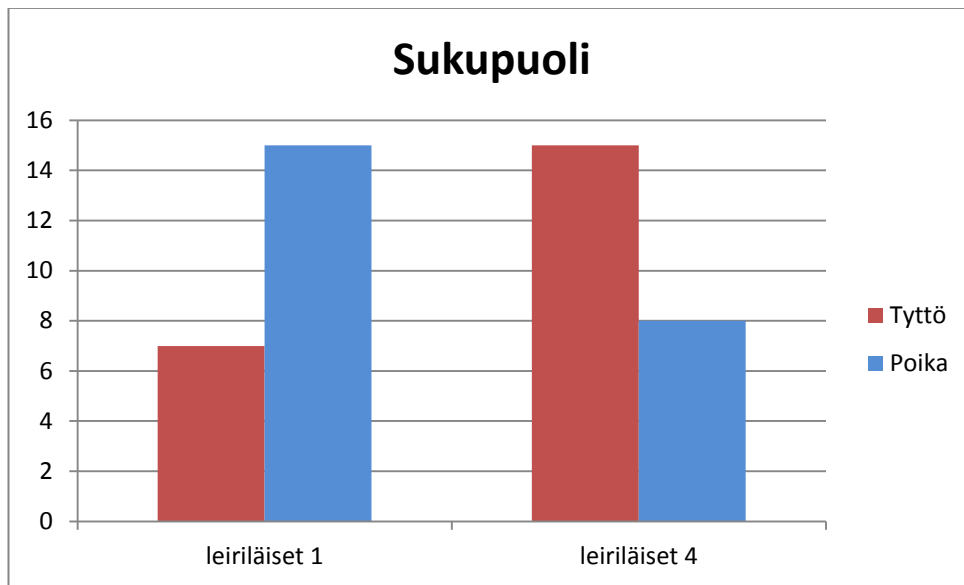
Kesä 4 -leirin kyselyyn vastasivat kaikki isokset, joista kuusi oli tyttöjä ja yksi poika. Myös kaikki 23 leiriläistä, joista kahdeksan oli poikia ja 15 tyttöjä, vastasivat kyselyyn. Kyselyjen pohjalta tein erikseen taulukot. Kesä 1 ja 4 -leiriläisten ajatukset ovat verrattavissa omassa taulukossa, samoin omassa taulukossa ovat kesä 1 ja 4 -isosten ajatukset, jotta taulukoita olisi selkeä lukea.

Sukupuoli on ominaisuus, joka voi vaikuttaa ryhmän sisäisten roolien syntyyn. Nämä roolit rakentavat tai jopa estävät ryhmän kehitystä. Kesä 1 -leiri oli sukupuolijakaumaltaan taulukoita tutkiessa poikavaltainen ja kesä 4 tyttövaltainen. Niemistö toi esille kirjassaan Ryhmän luovuus ja kehityshehdot Shaw-tutkimuksen (Niemistö 2002, 63). Tässä tutkimuksessa nostettiin esille, että nainen ryhmässä voi olla sosiaalisesti aktiivisempi kuin mies (Niemistö 2002, 63). Tätä väitettä tutkimukseni ei kuitenkaan tukenut, sillä havaintojeni perusteella kummassakin rippikouluryhmässä niin tytöt kuin pojat olivat yhtä sosiaalisesti aktiivisia.

TAULUKKO 2. Kesä 1 ja 4 -isosten sukupuolijakauma

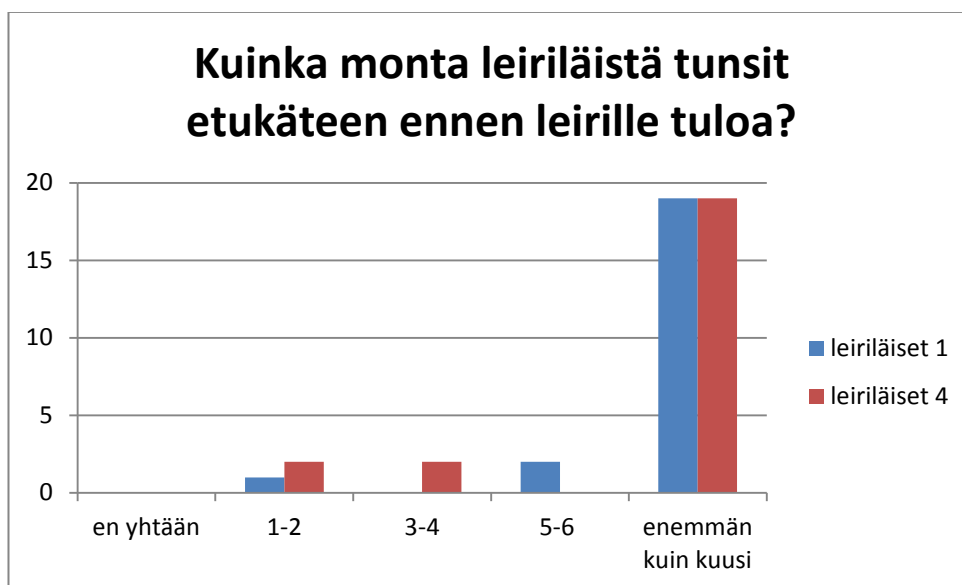
TAULUKKO 3. Kesä 1 ja 4 -leiriläisten sukupuolijakauma

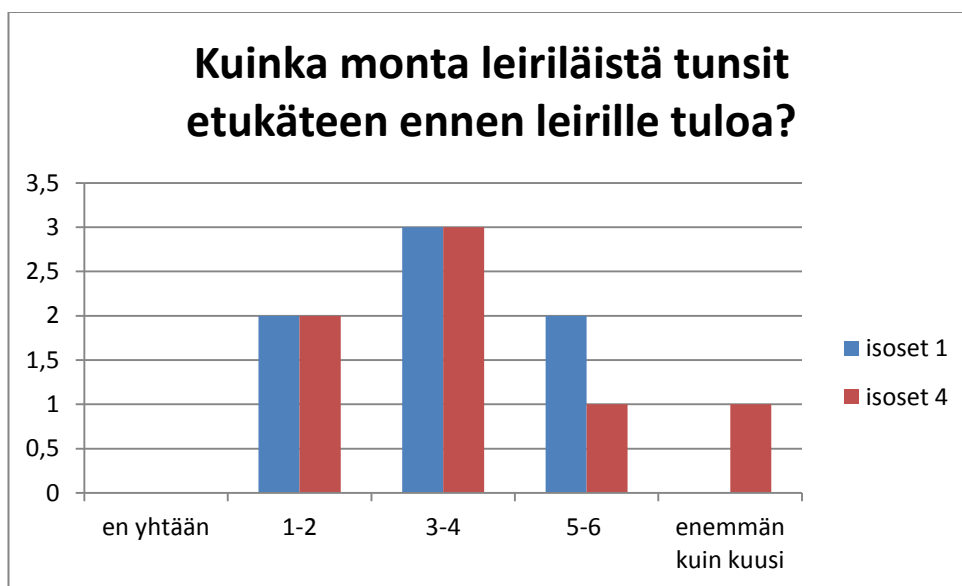
Nuoret, jotka saapuvat rippikoululeirille, ovat osittain tuttuja toisilleen. He voivat olla samassa koululuokassa, urheilla samassa joukkueessa tai soittaa samassa bändissä. Tutustuminen on siis lähtökohtaisesti erilaista verrattuna kokoontumisiin, joihin tulee toisilleen aivan vieraita ihmisiä.

Aloite näiden kahden rippikouluryhmän muodostamiseen tuli seurakunnasta. Ryhmät olivat teoreettisesti valmiiksi kootut seurakunnassa, jossa oli päätetty, mihin rippikouluryhmään kukin nuori tuli. Leirin alussa nuorilla oli mahdollisuus vaikuttaa ryhmän tavoitteisiin, ja ryhmien jäsenillä oli yhteinen käsitys siitä, ketkä kuuluivat heidän rippikouluryhmäänsä. Heillä oli mahdollisuus keskinäiseen vuorovaikutukseen. Näistä elementeistä syntyy ryhmä Kopakkalan ja Niemistön mukaan (Kopakkala 2005, 36; Niemistö 2002, 68). Rippikouluryhmät muodostuivat ryhmiksi näiden edellä mainittujen asioiden toteutumisen kautta.

TAULUKKO 4. Toisten leiriläisten tunteminen ennen leiriä

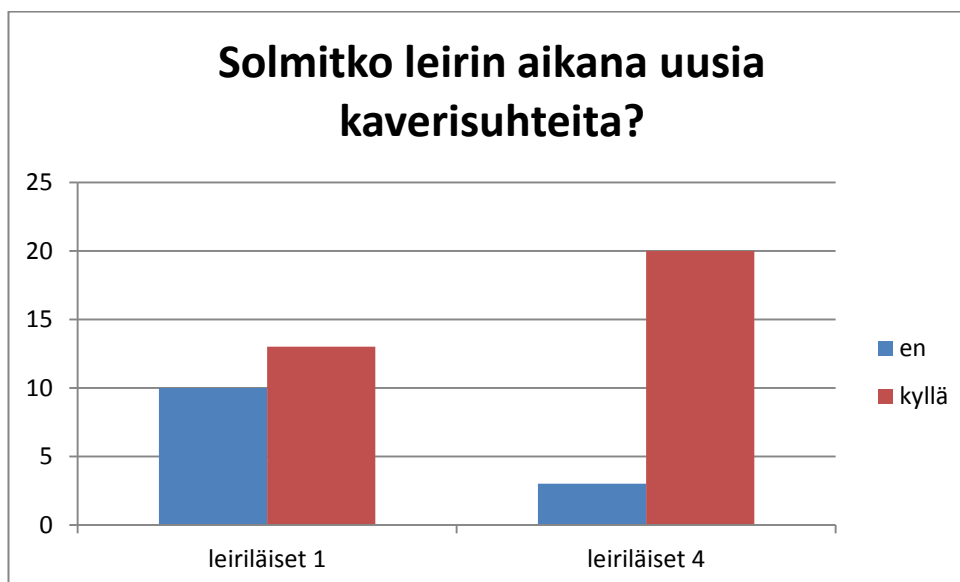
TAULUKKO 5. Toisten leiriläisten tunteminen ennen leiriä

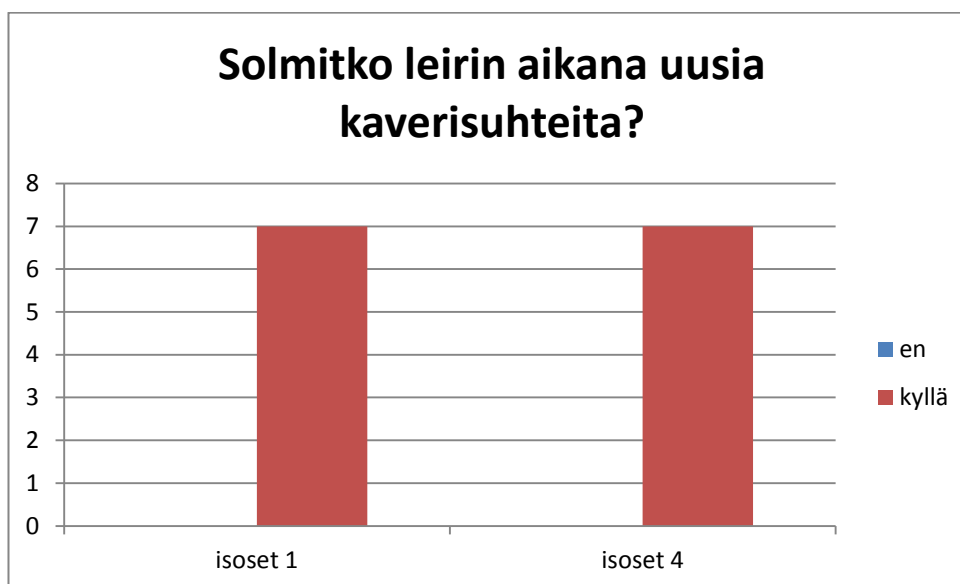
Leireillä annettiin mahdollisuus keskinäiseen vuorovaikutukseen ja tutustumiseen toinen toiseen. Oli mielenkiintoista huomata, että suurin osa leiriläisistä tuns selvästi enemmän kuin kuusi muuta leiriläistä. Isosten tuntema leiriläisten määrä sen sijaan vaihteli yhdestä yli kuuteen. Uskon, että tähän vaikuttaa se, että rippikoululaiset pääsääntöisesti opiskelevat samassa koulussa, jossa he kohtaavat eri oppituntien kautta toisiaan tai ovat mukana samoissa harrastuksissa ja ovat näin toisilleen jo tuttuja. Tämä sama syy todennäköisesti vai-

kutti siihen, miksi kummankin leirin isokset solmivat uusia kaverisuhteita, kun taas osa leiriläisistä ei solminut yhtään uutta kaverisuhdetta.

TAULUKKO 6. Uudet kaverisuhteet

TAULUKKO 7. Uudet kaverisuhteet

Ryhmän kehitys jaetaan kirjallisuuden perusteella yleensä neljään vaiheeseen, kuten Koppakala sekä Paananen & Tuominen (2002) ovat kirjoissaan tuoneet esille. He kuvaavat kirjoissaan sisällöltään samoin neljää ryhmän kehitysvaihetta mutta käyttävät vaiheista eri

nimiä. Kuten olen aiemmin tuonut esille, nämä neljä kehitysvaihetta ovat pääpiirteissään tutustumis-, klikkeytymis-, työskentely- ja lopetusvaihe (Kopakkala 2005, 59–85; Paananen & Tuominen 2002, 62–63.)

Kummallakin leirillä näki ryhmän kehittymistä neljän kehitysvaiheen mukaisesti. Leirille tullessaan leiriläiset turvautuivat tutuimman ihmisen seuraan, tarkkailivat muuta ympäristöä varovaisina, kertoivat arasti itsestään ja tunnustelivat ryhmän hyväksyntää.

Ryhmän kehityksen ensimmäistä vaihetta tukivat havainnot, joita tein ryhmästä. Havainnot ovat otteita havainnointipäiväkirjasta. Päiväkirjoitteissa ja muualla tuloksia kuvaavassa tekstissä nuorten nimet on muutettu yksityisyyden suojelemiseksi.

Ensimmäisen päivän oppituntien välissä leiriläiset vetäytyivät omiin huoneisiinsa. Heitä ei näkynyt eteisessä tai salissa pelaamassa pelejä, musisoimassa tai juttelemassa eikä pingispelikään vielä vetänyt leiriläisiä puoleensa. Leiriläiset viettivät aikaa turvallisesti tutuimman tai tutuimpien leiriläisten parissa. (Kesä 4, päivä 1.)

Toisessa ryhmän kehitysvaiheessa tutustuminen ryhmän toisiin jäseniin lisääntyy. Leiriläiset alkavat viihtyä enemmän yleisissä tiloissa, joissa etsitään luonnollisia kohtaamismahdollisuuksia esimerkiksi pelien, saunomisen tai uimisen kautta. Leiriläiset etsivät ihmisiä, joiden kanssa heillä on jotain yhteistä, esimerkiksi yhteinen harrastus. Syntyy uusia alaryhmiä. Leireillä nämä luonnolliset kohtaamiset paikat löytyivät pelien ääreltä, ja alaryhmiä syntyi klikkeytymisvaiheen mukaisesti.

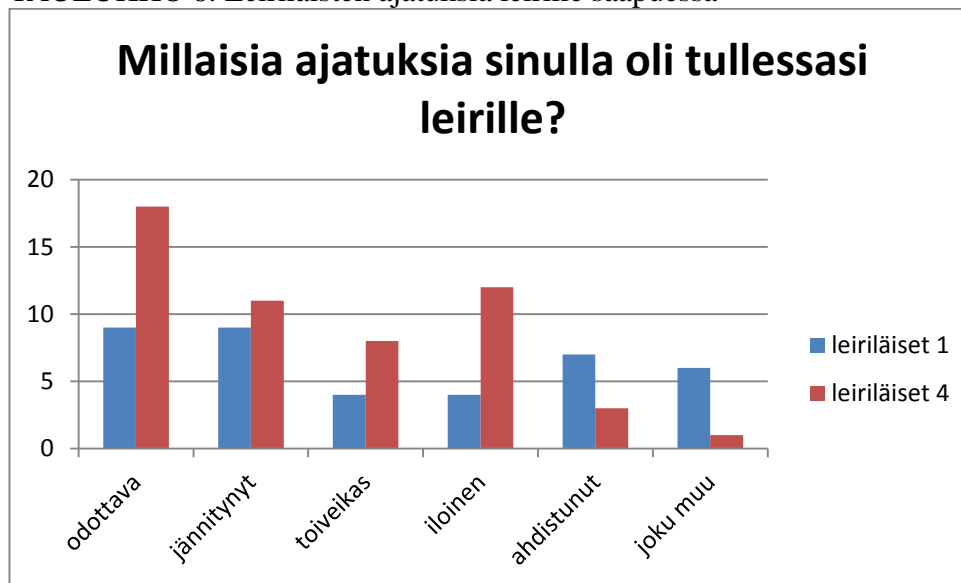
Tahto tutustua toiseen näkyi. Nuoret ilman isosten tai vetäjien myötävaikutusta keräsivät porukan pelaamaan tauon aikana lentopalloa. Lentopalloa lähti pelaamaan niin tyttöjä kuin poikia, niin ”kovis” porukasta kuin kiltistä poikaryhmästä. Myös kuusi tyttöä, jotka ensimmäisen päivän aikana olivat kaukana toisistaan, löysivät toisensa ja pitkän vapaan aikana viettivät aikaa yhdessä jutellen huoneessa naurun helistellessä käytävälle. Oli ilo huomata, kuinka ”ulkopaikkakuntalainen”, joka on aivan eri koulusta ja tullut yksin ventovieraiseen porukkaan, on tullut osaksi tyttöporukkaa. (Kesä 1, päivä 2 päivä.)

Ryhmäkehitykseen vaikuttavat myös nuorten mieliala ja odotukset leiriä kohtaan. Joku nuori on voinut tulla vanhempien painostamana leirille ja kokee alun hyvin raskaaksi. Joku toinen taas voi olla innostunut mahdollisuudesta tutustua uusiin ihmisiin ja tehdä jotain tavallisesta poikkeavaa. Toinen voi olla tullessaan leirille arkailla, koska jännittää sitä, mitä leiri pitää sisällään. Tässä on eräs esimerkki jännityksen tuomasta reaktiosta.

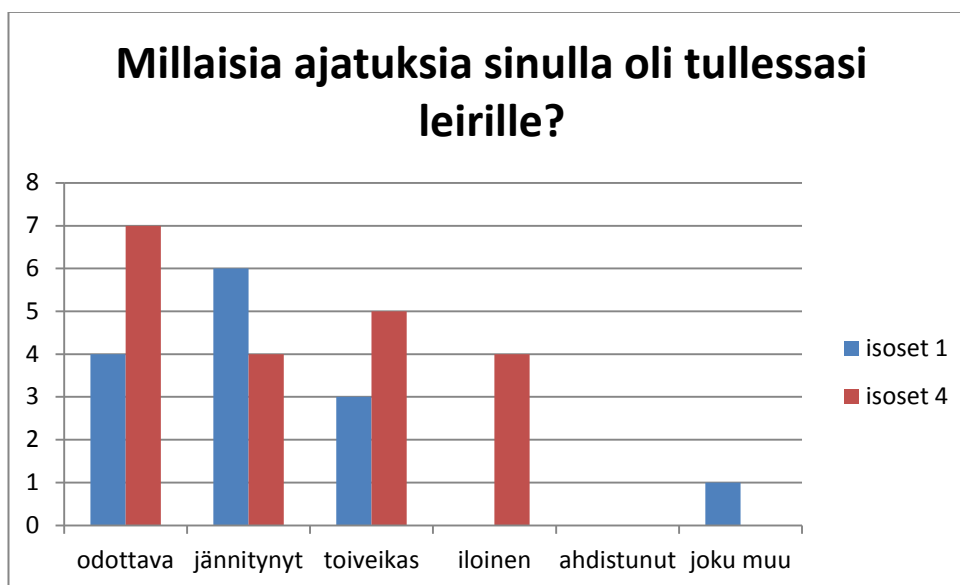
Leirille saapui arka ja ujo poika isänsä kanssa. Poika arasteli jäädä leirille. Jäin juttelemaan pojan isän kanssa pojalle, että hän olisi mukana leirillä. Poika oli kuitenkin hyvin määrätietoinen ja halusi lähteä pois leirikeskuksesta. Hän lähti luotamme pois ja sanoi, että kävelee kotiin. Pojan poistuessa isä jäi juttelemaan kanssani ja kertoi, että toivoo todella, että poika jäisi leirillä. Että hän saisi rohkeuden jäädä. Tässä välissä poika oli todella toteuttanut sanansa ja oli lähtenyt kävelemään kotiin päin. Lähdin isän kanssa autolla hakemaan poikaa takaisin isän toiveiden mukaisesti leirikeskukseen. Meidän mukaamme lähti myös pyynnöstäni yksi poikaisonen. Saimme pojan kiinni parin sadan metrin päästä. Juttelimme kaikki yhdessä pojan kanssa ja yritin helpottaa tilannetta kertomalla, että poika voi mennä kotiin yöksi, jos se auttaisi. Hän tuli automme kyytiin ja palasimme leirikeskukseen, missä vielä hetken juttelin yhdessä pojan kanssa ennen kuin isä poistui ja poika onneksi jäi mukaan leirille. (Kesä 1, päivä 1.)

Tunteet vaikuttavat leirin ilmapiiriin. Negatiivisuus ja passiivisuus eivät vie leiriä ryhmänkehitysvaiheissa eteenpäin vaan hidastavat sitä tai pysäyttävät kehityksen.

TAULUKKO 8. Leiriläisten ajatuksia leirille saapuessa

TAULUKKO 9. Isosten ajatuksia leirille saapuessa

Taulukoiden perusteella isosten ja leiriläisten tunteet jakautuivat isolle skaalalle. Jokaisella on kuitenkin oikeus tunteisiin ja oikeus osoittaa niitä sekä olla hyväksytyt. Vuorisen mukaan ohjaaja on tässä tärkeässä roolissa luoden käytöksellään turvallisen ja hyväksytyin ilmapiirin, jossa saa olla oma itsensä (Vuorinen 1995, 31–32). Vuorisen mukaan on myös tärkeää, että leirin ohjaajat ilmaisevat hyväksyntää leiriläisten tunteita kohtaan sekä omia tunteitaan ja puhuvat niistä, että ryhmä tietäisi tunteiden ilmaisemisen olevan sallittua (Vuorinen 1995, 31–32). Toimin Vuorisen ajatusten mukaisesti ohjaajana leirillä. Hyväksynnän ilmaisut ja kielteiset tunteet muokkaavat ryhmän normeja. Turvallisen ilmapiirin luomiseen liittyy muun muassa yhteisistä pelisäännöistä kiinni pitäminen. Säännöt luovat Vuorisen mukaan vapautta olla oma itsensä ja toimia vapaammin ryhmän perustehtävän mukaisesti (Vuorinen 1995, 31–32.), kuten kesä 1 -leirillä havaitsin.

Toinen leiripäivämme alkoi leirisääntöjen teroittamisella aamuhartauden jälkeen. Tämä oli seurausta viime yön tapahtumien takia. Teroitimme sääntöjä koskien yötä ensin yleisesti ja sen jälkeen erikseen seitsemälle pojalle, joiden kanssa viime yönä oli vaikeuksia. On ihmeellistä huomata, kuinka sääntöjen kertominen ja ylläpitäminen hyvinkin tiukalla kurilla vapauttaa ryhmän ilmapiiriä. Aamun jälkeen ryhmä oli muuttunut verrattuna ensimmäiseen leiripäivään. Tämä ikään kuin antoi nuorille vapauden ja luvan olla oma itsensä ryhmässä, jossa säännöt luovat turvallisuutta. Tämä näkyi pienissä asioissa. Leiriläiset alkoivat viihtyä enemmän toistensa seurassa, pienten omien ryhmänsä ulkopuolella. Taukojen aikana nuoret kokoontuivat eteiseen jutellen toisilleen ja tällä kertaa ihmisten kanssa, jotka eivät olleet tekemisessä ensimmäisenä päivänä toistensa kanssa kuin pakosta. (Kesä 1, päivä 2.)

Vaikka ohjaajalla on oikeus omiin tunteisiin, hänen tunteensa eivät saa vaikuttaa nuorten suorittamiin tehtäviin. On tärkeää, että ohjaaja tiedostaa tunteensa, myöntää ne ja ohjaa ryhmää tiedostaen tunteensa, kuten Niemistö toi esille kirjassaan Ryhmän luovuus ja kehityshehdot. (Niemistö 2002, 79.) Pyrin leirin alussa tiedostamaan tunteeni, ajatukseni ja ennakkoluuloni niin, etteivät ne olisi häirinneet ryhmästä nousevien asioiden kohtaamista.

Leirin ryhmää kohtaa minulla oli ennen leirin alkua ennakkoluuloja, jotka nousivat mieleeni alkujakson ajalta. Ryhmä oli silloin turvaton. Nuoret ilmaisivat harrastuksiaan, ketä perheeseen kuuluu, mikä on lempiruoka jne. Mutta pieni poikaryhmä rikkoi jatkuvasti sääntöjä. He kiroilivat, puhuivat loukkavasti isosille ja ohjaajille eivätkä kuunnelleet. (Kesä 1, päivä 1)

Leirin alkaessa ennakkoluuloni tätä pientä ryhmää negatiivisella tavalla hallitsevaa poikaryhmää kohtaan oli suuri. Ajattelin, että heidän käytöksensä leirillä ryhmää kohtaan tulee olemaan vahingoittava. Mutta tämän ajatuksen käydessäni läpi ymmärsin, että ennakkoluuloni vaikuttaa ryhmän käytökseen. Ajatukseni näkyi heitä kohtaan elekielessä, äänessä ja puheessa. Oli aika pyrkiä aloittamaan puhtaalta pöydältä. (Kesä 1, päivä 1.)

Ajatukseni leiriä kohtaan ennen leirin alkua oli hyvin positiivinen ja odottava. Viikonloppuleirillä nuoret olivat avoimia ja ennakkoluulottomia ohjelman suhteen. He tulivat mukaan leikkeihin, olivat kuulolla ja läsnä kahdella oppitunnilla, ei vain passiivisena osapuolena vaan kysymyksiä tehden, mikä näkyi bibliksessäkin, kun ryhmässä syntyi kysymyksiä koskien biblikkohtaa. He tohtivat leikkiä eivätkä ajatelleet, että onpa lapsellista ja tylsää. (Kesä 4, päivä 1)

Ryhmä piti sisällään pieniä ryhmiä mutta pystyi toimimaan isona porukkana toiset hyväksyen niin, että kiusaamista, syrjään jäämistä tai torjuntaa ei näkynyt. He toimivat pieninä ryhmiä hyvin ryhmäytymisharjoituksissa. Voisiko ryhmä olla toimiva ja voisiko siitä todella syntyä yhtenäinen ryhmä leirillä viikonlopun alkuvaihtelun perusteella? (Kesä 4, päivä 1.)

Leiriläisillä ja isosilla oli mahdollisuus valita ”joku muu” vaihtoehto vastatessaan kyselylomakkeen kysymykseen millaisia ajatuksia sinulla oli tullessasi leirille (LIITE 1). Kummastakin leiristä osa nuorista valitsi tämän vaihtoehdon. Seuraavassa leiriläisten kirjoittamia vastauksia. Kesä 1:

- Ahdistunut, väsynyt ja ärsyyntynyt
- Tylistynyt
- Tylsä x 2
- Tylsää
- Melko pelokas

Kesä 4 -leiriläisten ajatuksia:

- Mukava x 2
- Luotettava
- Turvallinen x 4
- Turvallinen ja luotettava x 6
- Turvallinen ja iloinen
- Hauska

Kesä 1 ja kesä 4 -leiriläisten ”joku muu” vaihtoehdon vastaukset poikkesivat aivan täysin toisistaan. Kesä 1 -leiriläisten ajatukset leirin alkaessa olivat negatiivisia, kun taas kesä 4 -leiriläisten hyvin positiivisia. Syy näin näkyvään kahden eri rippikouluryhmän eroon voi nousta esille alkujaksosta. Ehkä leiriläisille oli jäänyt mieleen tunteita ja ajatuksia, joita he kokivat alkujaksolla, jotka sitten heijastuivat pääjakson odotuksiin ja ennakkoluuloihin. Ehkä kesä 1 koki alkujaksonsa ilmapiiriltään huonoksi ja kesä 4 hyväksi. Nämä kokemukset loivat pohjan leiriläisten ajatuksille ja odotuksille pääjaksolle tullessa.

Vastaukset yhdessä heijastettuna Kopakkalan, Niemistön, Aallon, Aution ja Kaskin ajatuksiin kertovat yhdessä myös siitä, kuinka tärkeä ohjaajan rooli alussa on. Hän on itse tehtävään orientoituneena ja virkeänä, ryhmäläisistä välittävänä, luotettavana, rehellisenä, kuuntelijana, kyselijänä, keskustelijana, kiireettömänä ja maltillisena tukemassa hyvän ryhmän kehittymistä ja turvallisen ilmapiirin syntymistä. Ohjaaja selkeyttää ryhmän tehtävää ja työnjakoa, välittää tietoa sekä tarkentaa yhteisiä pelisääntöjä. Hän on valmis joustamaan ja muuttamaan suunnitelmia, kun tilanne sitä vaatii, ja puuttuu epäkohtiin. (Kopakkala 2005, 88–89, 91, 93; Niemistö 2002, 79, 81; Aalto 2000, 140; Autio & Kaski 2005, 65–66.) Tavoitteena on, että tylsyys väistyisi, yhdessä olemisesta voisi syntyä hyvää oloa ja ahdistus sekä pelko hälvenisivät. Tätä edistää, kun tiedetään ryhmän tehtävä ja annetaan tilaa tutustumiselle ja oman paikan löytämiselle esimerkiksi yhteistoimintaharjoitteiden avulla, joita leirillä toteutin.

Toisen päivän iltana teimme ryhmätymisharjoituksia iltaohjelman aikana. Harjoitteet suoritettiin ryhmissä. Ryhmät toteuttivat harjoitteet annettujen ohjeiden mukaan, he huomioivat toinen toistaan ja tohtivat olla fyysisesti lähellä korikävelyn aikana, mutta kaksi ryhmää, joissa oli ”ulkopaikkakuntalaisia” tyttöjä, eivät ryhmänä fyysisesti tukeneet toisiaan korien päällä kävelyssä, missä puolet olivat sokeita ja toiset neuvoivat heitä. Koska osa harjoitteista suoritettiin toista nopeammin, joutuivat jotkin ryhmät odottamaan rastilla lupaa vaihtoon. Tämä odotus ei hermostuttanut nuoria vaan he rauhallisesti porukkana odottivat lupaa vaihtoon tai isosen johdolla alkoivat leikkiä esim.

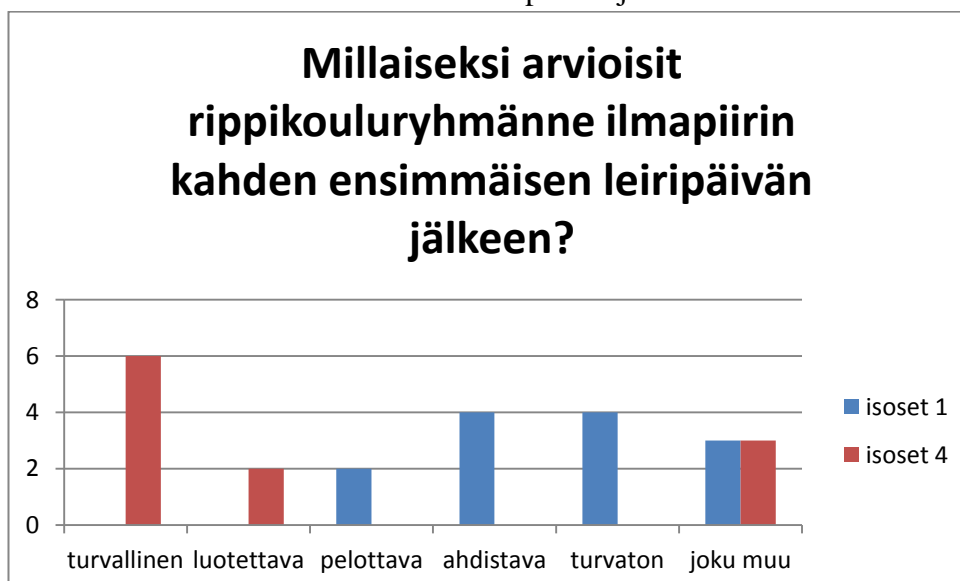
norjalaista. Jokainen ryhmä lähti leikkeihin muutta mutkitta mukaan. Rastien palaute oli hyvin mielenkiintoinen. Osa vastasi hassutellen ja osa vakavasti. Nuorten antama palaute oman ryhmänsä toiminnasta koettiin pääpiirteissään positiiviseksi. Oma ryhmä mm. koettiin kivaksi, jossa yhteistyö toimi. (Kesä 4, päivä 2.)

Ohjaajan yhtenä tehtävänä on saada leiriläiset työskentelemään keskenään. Leirillä työskentely tapahtui koko ryhmänä sekä neljässä pienemmässä ryhmässä. Kysyin nuorilta, millaiseksi he kokivat olonsa isossa ryhmässä kahden leiripäivän jälkeen.

TAULUKKO 10. Leiriläisten tunteita toisen leiripäivän jälkeen

TAULUKKO 11. Isosten tunteita toisen päivän jälkeen

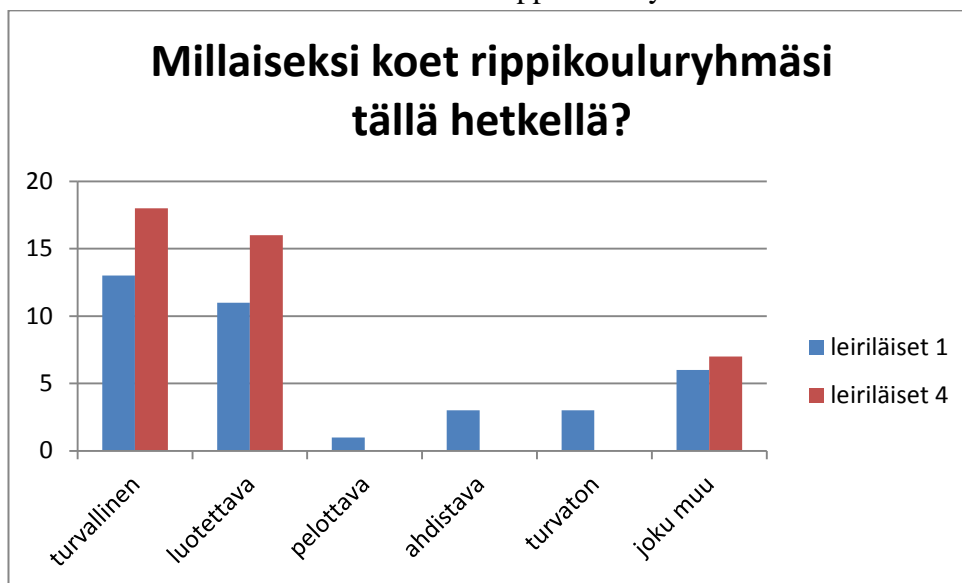
Isosten ja leiriläisten taulukkoja vertaillen huomataan, että leiriläiset kokivat leirin ilmapiirin suurimmaksi osaksi turvalliseksi ja luotettavaksi, kun taas isosilla turvallisuuden rinnalle nousi myös ahdistusta ja turvattomuutta. Erityisesti kesä 1 -isoset kokivat näitä tunteita. Tähän vaikutti leirin ilmapiiri, joka ei ollut hyväksyvä tai turvallinen. Pelko esti ilmaisemasta omia mielipiteitä, tunteita ja ajatuksia. Aalto kirjoittaa, että pelko on huonon ryhmän perustuntemerkki (Aalto 2000, 17). Pelkäävässä ryhmässä nousee esiin pelko ryhmän voimakasta persoonaa kohtaa. Ryhmässä on tukahdettuja aggression tunteita ja tunteita ilmaistaan vahingoittavalla tavalla. (Aalto 2000, 27.) Kesä 1 -leirillä oli havaittavissa pelkoa erityisesti pelkoa fyysisestä väkivallasta ja siitä kertovat havainnot ryhmästä.

Kolmanneksi viimeisen päivän vapaa-aikoina ryhmä jakautui jälleen omiin pieniin porukoihin. Kaksi tupakoitsijaa oli kahden. Leirinjohtaja pyöri paljon muiden joukossa väliin häiritsevällä tavalla. Hän uhoili, töni ja tahallaan ärsytti toista, että tämä kävisi häneen käsiksi ja voisi ”tapella”. Päivän aikana tällaisia tappelutilanteita poikien kesken syntyikin ja väliin piti mennä sanallisesti tilannetta rauhoittamaan joko papin tai minun sekä usein piti myös mennä fyysisesti poikia irrottamaan toisistaan tai seisomaan heidän väliinsä. Voiko leirillä olla turvallista, jos olemassa on väkivallan uhka? (Kesä 1, päivä 6.)

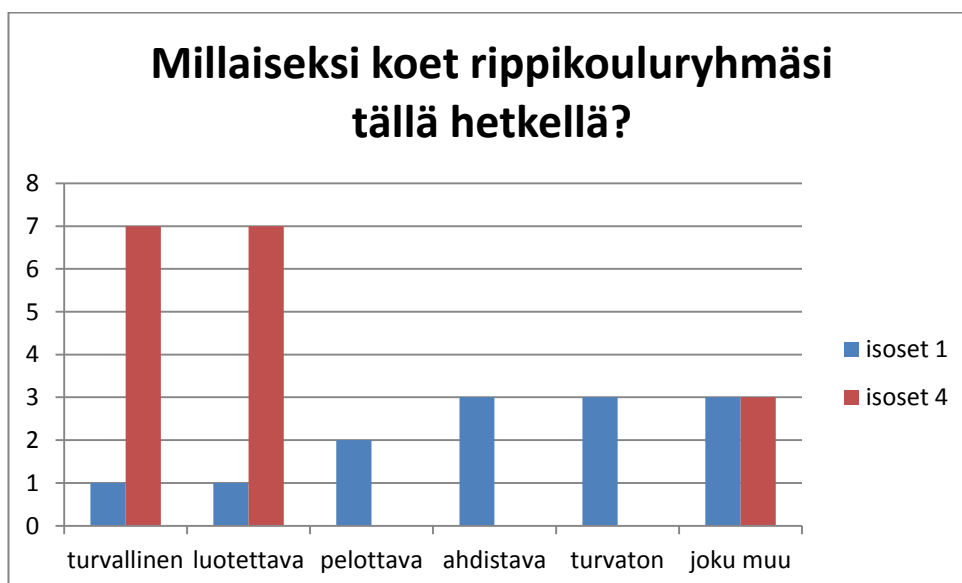
Isokset kertoivat iltapalaverissa, että heidän on vaikea laittaa leiriläisille rajoja ja pitää kiinni yhteisesti sovituista rajoista heidän kanssaan. Vaikeaa oli myös saada heidät pienryhmissä tekemään tehtävää annettujen ohjeiden mukaan, koska heistä tuntui, että leiriläiset eivät kuuntele ja kunnioita heitä tai toisiaan.

Kysymykseen millaiseksi arvioisit rippikouluryhmänne ilmapiirin kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen ”joku muu” –vaihtoehdon (LIITE 3,4,5 ja 6) kohdalla voi tehdä mielenkiintoisen havainnon. Kahden leiripäivän jälkeen kesä 4 -leiriläisillä ja -isosilla oli positiivisempi kuva ryhmästään kuin kesä 1 -leiriläisillä ja -isosilla. Ennen kuin pohdin enemmän mahdollisia syitä tähän, haluan verrata toisena leiripäivänä koettuja tunteita leirin loppupuolella koettuihin tunteisiin.

TAULUKKO 12. Leiriläisten tunteita rippikouluryhmäänsä kohtaan

TAULUKKO 13. Isosten tunteita rippikouluryhmäänsä kohtaan

Näistä taulukoista ja avoimen kysymyksen vastauksista (LIITE 5 ja 6) nähdään edelleen, että kesä 4 -leiriläiset ja isokset kokivat olonsa turvallisemmiksi ja luottavaisemmiksi ja leirin ilmapiiri oli hyväksyvämpi kuin kesä 1:llä, jossa koettiin ahdistuneisuutta ja pelkoa. Tutkimuksessani nousi esiin ristiriitainen havainto: miksi kesä 1 leiriläiset kyselomakkeen vastausten perusteella kokivat rippikouluryhmänsä turvalliseksi, vaikka havainnot leiriltä osoittivat leirin turvattomaksi?

Tässä välissä oli tapahtunut ikäviä. Esa sekä Toni olivat ottaneet yhteen. Esa oli käskenyt Tonin pois huoneestaan ja Tonin kieltäytyessä oli Esa nostanut kätensä lyödäkseen sekä takertunut Tonia kurkusta kiinni. Onneksi pappi oli mennyt tilanteeseen väliin, koska ennen tätä Esa oli kovaan ääneen uhoillut jo käytävässä. Tässä vaiheessa tytöt olivat poikien puolella ja säikähtivät kovasti tilannetta. (Kesä 1, päivä 6.)

Tullessani keittiöstä olivat muut leiriläiset ja isot pappia sekä kahta poikaa lukuun ottamatta salissa istumassa patjoilla. Menin papin huoneeseen, missä tilannetta selvitettiin ja pappi pyysi minua pitämään iltahartauden tässä välissä. En tiennyt vielä, mitä oli oikein tapahtunut. Pidin hartauden ja aistin, että kaikki ei ole nyt hyvin, ja sen huomasi hartauden loppuvaiheessa tyttöjen itkissä sekä poikien sipistessä hartauden aikana. Päätettyäni hartauden kerroin nuorille, että jos nyt joku asia painaa mieltä, mistä hartauden aikanakin te puhuitte, on lupa ja oikeus sanoa se ääneen. Eräs tyttö sanoi, että pelottaa. Aloin purkamaan tilannetta vieläköän tietämättä kunnolla, mitä aikaisemmin oli tapahtunut. (Kesä 1, päivä 6.)

Tässä vaiheessa oli toinen pojista Toni palannut papin huoneesta salin puolelle samoin kuin myös pappi, mutta Esa meni yksin hetkeksi ulos. Puhuin pelosta ja siitä, että meidän tulee huolehtia toisistamme, jotta ei tarvitse pelätä. Meidän tulee opetella hyväksymään toisemme ja tukea toisiamme sekä taivaan Isä pitää meistä huolen. Sanoin, että meidän vetäjien kanssa voi aina puhua. Tilanne rauhoittui ja pienet menivät iltatoimien ääreen. (Kesä 1, päivä 6.)

Vain hetkeä lopettamisen jälkeen leirin poikia, Toni, Joni, Jussi, Ossi, Veikko ja Mika, tulivat luokseni kertomaan, miten Esa on käynyt heihin fyysisesti käsiksi leirin aikana ja miten hän koko ajan haastaa riitaa. Kuuntelin, kyselin, tarkensin ja kyseenalaistin poikien kertomia asioita. Mikä oli heidän osuutensa asiaan? Keskustelun aikana oli Esa saapunut takaisin sisälle enkä huomannut sitä, mutta onneksi pappi tuli keskeyttämään tilanteen. Olisi ollut väärin puhua enää Esasta mutta tuli antaa pojille mahdollisuus puhua ja tulla kuuluksi, että tilanne rauhoittuisi. (Kesä 1, päivä 6.)

Poikien siirtyessä omiin huoneisiinsa sanoi Mika minulle, että häntä pelottaa nukkua Esan kanssa samassa huoneessa. Kerroin, että ei tarvitse pelätä, sillä isonen Masa nukkuu siellä myös ja tulee sinne jo ennen iltalaulua. Mika rauhoittui ja meni huoneeseensa Masan siirtyessä sinne tehtyään iltatoimet ja papin juttellessa siihen asti Mikan ja Esan kanssa. (Kesä 1, päivä 6.)

Lauloimme ensin pojille iltalaulun ja sen jälkeen siirryimme tyttöjen puolelle. Tyttöjä leirillä oli sen verran vähän, että he mahtuivat yhteen huoneeseen. Menin ennen laulua papin kanssa katsomaan, mikä tilanne siellä oli ja tytöt itkivät. He olivat tosissaan säikähtäneet tilannetta poikien käytävässä ja pelkäsivät nyt itsensä ja muiden poikien puolesta, mitä Esa voisi tehdä. Jutelimme tyttöjen kanssa ja yritimme näyttää, että Esan syyttäminen ja muiden nouseminen häntä vastaan ei tue häntä. Esakin kärsii ja voi pahoin. Tytöt al-

koivat rauhoittua, ja sitten tuli viesti Tonilta, missä hän lupasi Jussin ja Jonin kanssa suojella tyttöjä. Tytöt olivat otettuja. Hetki sen jälkeen pojat ilmestyivät tyttöjen käytävään ja halusivat pyytää tytöiltä anteeksi. Annoin luvan tulla huoneeseen, ja he pahoittelivat, että tytöt olivat joutuneet pelkäämään ja halusivat tyttöjä. Hieno ele pojilta ei ollut se, että he tulivat tyttöjen luo, vaan papin ollessa Esan ja Mikan kanssa odotellessa Masaa he pyysivät myös Esalta anteeksi, vaikka Esa ei sitä tehnyt. He pyysivät anteeksi, vaikka olivat sitä ennen olleet valmiita hakkaamaan Esan. (Kesä 1, päivä 6.)

Tämä konflikti muokkasi ryhmän työskentelyilmapiiriä, ja me leirin ohjaajat luotimme ryhmän kykyyn tehdä yhteisiä sopimuksia konfliktitilanteessa, kuten Vuorinen toi kirjassaan Tuhat tapaa opettaa esille (Vuorinen 1995, 35). Rippikoululaiset päättyivät konfliktissa Vuorisen kirjan mukaiseen toimintamalliin. He tekivät osittain yhteistyötä ja osittain välttelivät konfliktin käsittelemistä, sillä molemmin puolin anteeksi pyytäminen ja antaminen olisivat tyydyttäneet molempien osapuolten tarpeita. (Vuorinen 1995, 35.) Ehkä Esa vältteli anteeksi pyytämistä, koska hänelle tavoitteeseen pääseminen oli toisarvoinen asia, kuten Vuorinen tuo kirjassaan esille (Vuorinen 1995, 37).

Pienet olivat nyt huoneessa ja tilanteen purku isosten kanssa alkoi, sillä he olivat järkyttyneitä. Purun aikana selvisi, että Esa ei ollut ainoa, joka uhoili ja haastoi riitaa vaan pojat kiusasivat myös Esaa. Sekä Jussi, Esa että Toni olivat käyneet fyysisesti käsiksi isostyttöihin teljeten heidät kanttiinini, kunnes Joni laukaisi tilanteen ja päästi tytöt pois. Tyttöjen retuuttamista, että kanttiinini on avattava heti, paikalla pitämistä sekä takapuoleen läppimistä ja ulkonäön haukkumista. Oli kamala kuulla, mitä leirillä todella tapahtuu. Onko tämä todella hyväksyvä ja turvallinen leiri? (Kesä 1, päivä 6.)

Kesä 1 -isokset tuovat esille (LIITE 4), että leiriläisten välillä on eripuraisuutta ja pojat ovat tottelemattomia ja aiheuttavat välillä ahdistavaa ilmapiiriä. Leiriläiset sen sijaan tunsivat vastausten mukaan (LIITE 3) olonsa turvallisiksi. Turvallisuutta loivat muun muassa leirin pojat. Kesä 1 -ryhmä oli huono ja pelkäävä ryhmä, jonka näkyvin tuntomerkki oli pelko. Tässä ryhmässä ryhmäläiset tunsivat olonsa turvallisiksi, vaikka sen useimpiin jäseniin he eivät voineet luottaa. Ryhmän jäsenet pelkäsivät toisiaan tai ryhmässä johtajan roolissa olevia nuoria. Tällaisessa ryhmässä he eivät uskaltaneet olla oma itsensä. He peittivät lähes kaikkia minuuden osa-alueita, jotta eivät joutuisi niiden takia naurunalaiseksi, torjutuksi tai hylätyksi. Luovuus oli tyrehtynyt ja ryhmän jäsenet ovat valmiita tekemään asioita, joita eivät tekisi ryhmän ulkopuolella. Keskustelu ryhmässä liikkui asiatasolla. Ryhmässä oli tukahdutettuja aggression tunteita, ja niitä ilmaistiin vahingoittavalla tavalla. Nämä näkö-

kulmat toi esille Aalto kirjassaan Ryppäästä ryhmäksi (Aalto 2000, 15, 22). Näkökulmat valaisivat kesä 1 -leiriläisten ja -isosten vastakkaisia, omaa rippikouluryhmäänsä kohtaan koettuja tunteita.

Kesä 1:n ilmapiiriä väritti henkinen ja fyysinen väkivalta. Leirillä oli kaksi johtajan roolissa olevaa nuorta, jotka eivät tukeneet ryhmän kehitystä vaan vahingoittivat tai jumittivat sitä. Toinen johtajista oli fyysisesti kookkain. Näin hän vastasi Niemistön kuvausta johtajasta, joka on fyysisesti kookkain (Niemistö 2002, 63). Toinen johtaja, Joni, ei ollut fyysisesti kookas. Hän ei ollut myöskään muita leiriläisiä älykkäämpi tai vanhempi, joihin johtajan rooli Niemistön mukaan olisi voinut perustua (Niemistö 2002, 63). Jonin johtajan rooli perustui hänen kovaan, kielteiseen kielenkäyttöönsä ja mielipiteisiinsä, jotka hän aina sanoi ääneen. Johtajan kuitenkin olisi tullut olla ryhmässä helpottamassa ryhmän toimintaa (Niemistö 2002, 63). Johtajan rooleissa olleet nuoret olisivat myös voineet lisätä ryhmän kiinteyttä ja yhteenkuuluvuutta (Kauppila 2005, 93). Kesä 1 -leirillä kuitenkin johtajan pelko esti ryhmäläisiä olemasta oma itsensä, ilmaisemasta itseään ja tukemasta toisiaan.

Tutkimukseni osoitti, ettei näistä kahdesta rippikouluryhmästä löytynyt selkeitä rooleja kesä 1:n johtajan rooleja ja kesä 1:n ja 4:n vetäytyjän roolia lukuun ottamatta. Seuraava havainnot kertovat sen.

Tässä ryhmässä vahvoina rooleina näkyy johtajan rooli mutta vaihdellen. On kuin kaksi johtajaa: Esa ja Jani, jotka ovat kummatkin leirin koviksia. He ovat kovasanaisia, kiroilevat, mikä pelottaa muita, heillä on vahvat mielipiteet ja tarve näyttää muille sekä ohjata oman ”opetuslapsiryhmänsä” toimintaa. Heillä kummallakin on oma ryhmä ympärillään, muutama poika, jotka tekevät heidän sanomisensa mukaan. (Kesä 1, päivä 2.)

Ryhmästä ei löydy hauskuuttajaa mutta vetäytyjä kyllä. Edelleen poika jonka leirin alkaessa jouduimme hakemaan autolla koska hän ole kävelemässä leiriltä pois. Poika joka yöpyy yöt kotona ei pääse mukaan ryhmään. Hän ei hae vapaa-aikana toisiin nuoriin kontaktia tai hänen kanssaan ei kukaan juttele mutta yhteisissä tilanteissa ja pienryhmä työskentelyssä hän on mukana omalla hiljaisella tavallaan. (Kesä 1, päivä 2.)

Leirillä ei ollut johtajahahmoa eikä hauskuuttajaa mutta vetäytyjä kylläkin. Ville vetäytyi pois ryhmästä tietoisesti, vaikka ryhmä oli hyväksyvä ja otti kaikki mukaan joukkoon. Pitkien vapaiden aikana Ville vietti aikaa huoneessaan, pelaten kännykällä tai lukien. Ville löytyi myös huoneestaan aina tunti-

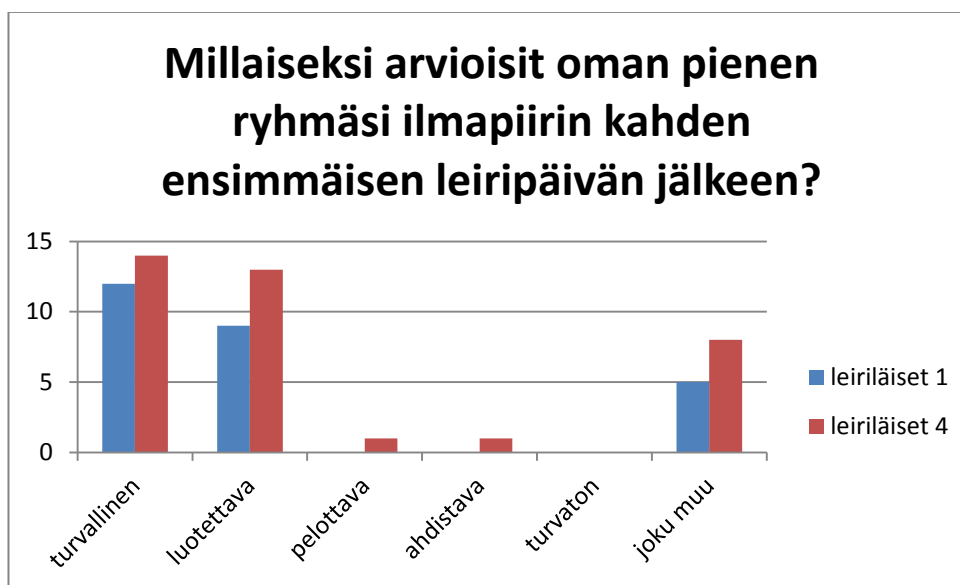
en välissä olevien vapaiden aikana, kun muut pojat viettivät aikaa yhdessä. Muut pojat olivat esimerkiksi metsässä karsimassa puustoa tai päivittäin saunomassa ja uimassa. Muiden poikien saapuessa päärakennukseen saunalta liittyi Ville heidän seuraansa pingistä pelaamaan. (Kesä 4, päivä 2.)

Roolit olisivat kuitenkin tukeneet ryhmän kehitystä. Roolien avulla jokainen tietää vastuualueensa ja tuntee sitä kautta olevansa tärkeässä asemassa ryhmän toiminnan kannalta. Roolit tukevat Kauppilan mukaan ryhmän kahta perustehtävää, jotka ovat ryhmän yhteisten päämäärien saavuttaminen ja huolehtiminen riittävästä kiinteydestä ryhmän kasassa pitämiseksi (Kauppila 2005, 92). Roolit ja vastaroolit myös täydentävät toisiaan, ja roolin sa tuntevalla ihmisellä on halu toimia ryhmän hyväksi. (Kauppila 2005, 92.) Ehkä juuri roolien selkeä puuttuminen pysäytti osaltaan ryhmien kehityksen. Jauhiainen ja Eskola toivat esille, että ihminen alkaa vähitellen tulla sellaiseksi, jollaisena häntä pidetään (Jauhiainen & Eskola 1994, 118). Esimerkiksi jos joltakulta odotetaan häiritsevää käyttäytymistä, todennäköisesti hän alkaa häiritä. (Jauhiainen & Eskola 1994, 118.) Ehkä tämä toteutui kesä 1:llä.

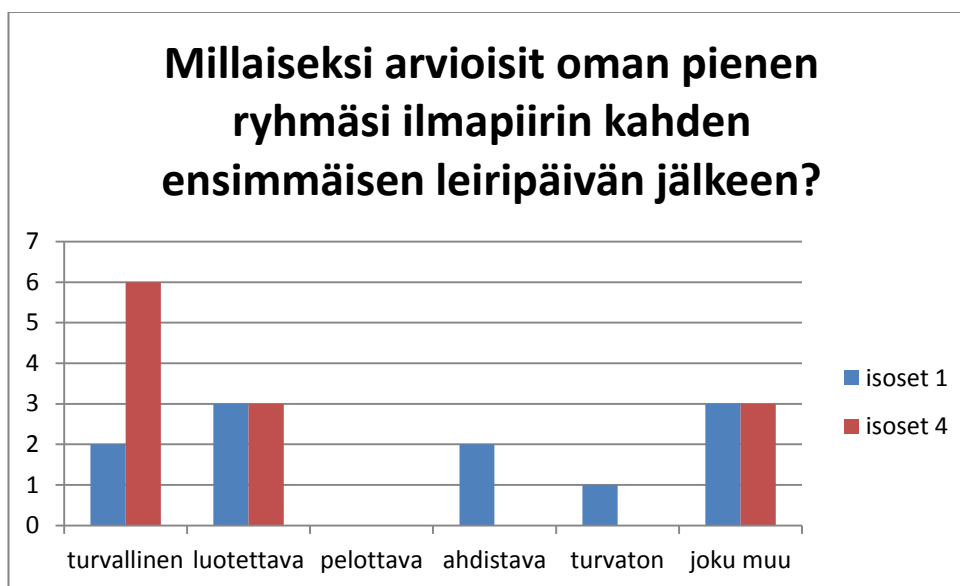
Aallon mukaan ryhmä on saavuttanut tutun ja turvallisen ryhmän vaiheen, kun ryhmäläiset tuntevat toisensa kohtalaisesti ja jokainen tuntee olonsa luottavaiseksi. Ryhmäläiset ilmaisevat itseään, mielipiteitään tai tunteitaan. Turvallisuuden tunteen ei Aallon mukaan tarvitse tässä vaiheessa perustua toisen syvälliseen tuntemiseen ja luottamukseen. Tähän alitajuisen turvallisuuden tunteeseen on voitu päästä yhdessä tekemisen kautta, kuten yhteistointaharjoitteiden avulla. (Aalto 2000 23–24.) Kesä 4 -leiriläiset ja -isokset täyttivät osittain turvallisen ryhmän piirteet. He tunsivat toisensa kohtalaisesti ja tunsivat olonsa osittain luottavaksi. Kuitenkin omien mielipiteiden ääneen kertomista arasteltiin, ja lopulta vain harva ilmaisi niitä.

Kysyin nuorilta myös, millaiseksi he kokivat omassa pienryhmässä työskentelyn. Pienryhmät tekivät tehtäviä oppituntien sisällä ja bibliksissä. Tiedustelin ensin, millaisia heidän tuntemukset olivat kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen.

TAULUKKO 14. Leiriläisten ajatuksia kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen

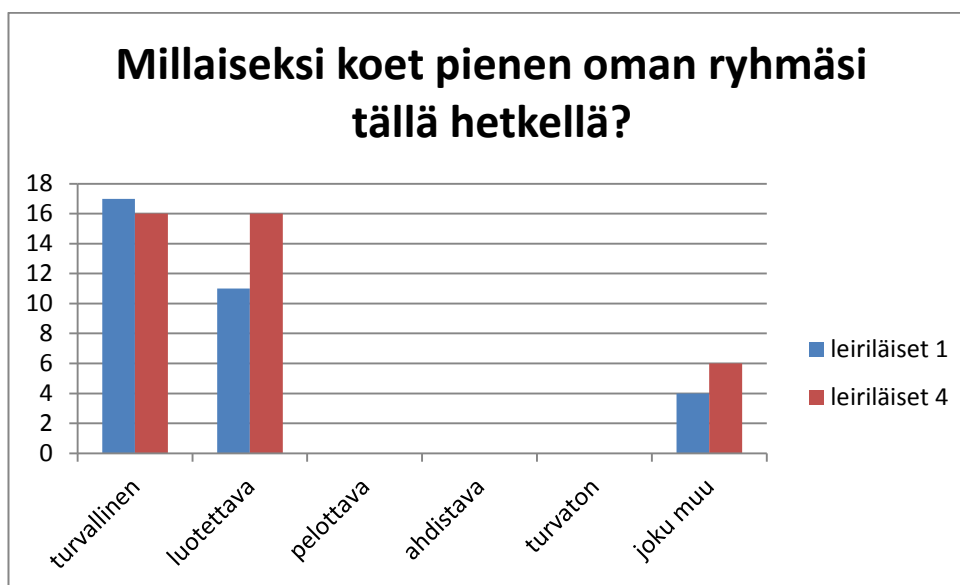
TAULUKKO 15. Isosten ajatuksia kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen

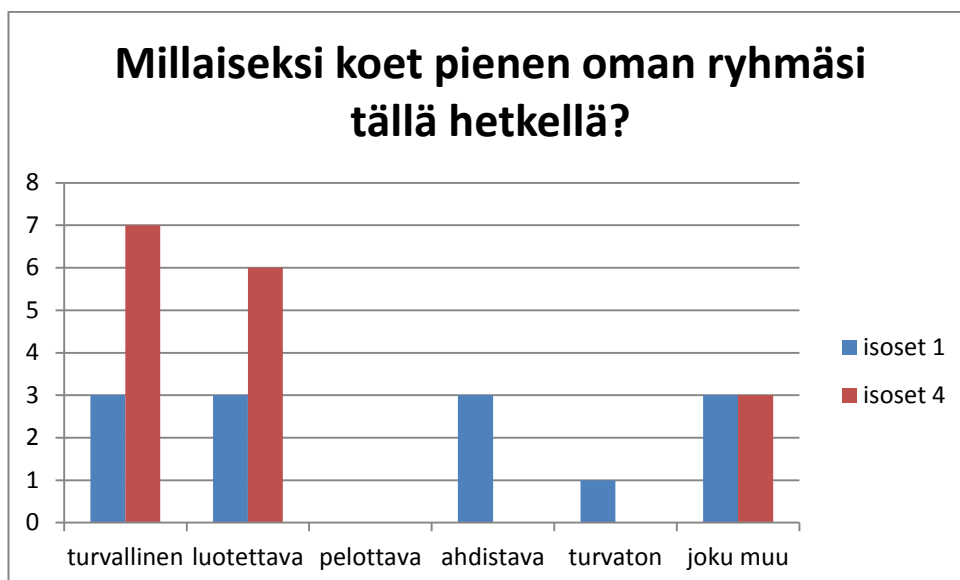
Kesä 4 -leiriläisten ja -isosten kokemukset pienryhmästään toisen leiripäivän jälkeen olivat positiivisia, vaikka muutama leiriläinen koki pelkoa ja ahdistusta. He kokivat taulukon ja avointen vastausten (LIITE 5 ja 6) perusteella oman ryhmänsä turvalliseksi, olonsa luottavaiseksi ja kokivat myös voivansa olla oma itsensä. Ryhmä myös koki, että pienryhmän kaikki jäsenet osallistuvat ryhmän toimintaan. Kesä 1 -leiriläiset ja -isot kokivat taulukon ja avoimien kysymysten (LIITE 3 ja 4) perusteella turvallisuuden ja luottavaisuuden rin-

nalla turvattomuutta, ahdistusta ja sitä, ettei ryhmään ei voinut luottaa ja pojat olivat viljeljiä. Toisaalta ryhmä koettiin myös hyväksi paikaksi, jossa on mukava olla. Entä muuttuivatko ajatukset omasta ryhmästä leirin loppua kohti?

TAULUKKO 16. Leiriläisten kokemuksia omasta pienryhmästä

TAULUKKO 17. Isosten kokemuksia omasta pienryhmästä

Taulukot kertovat suurimman osan kummankin leirin isosista ja leiriläisistä olleen sitä mieltä, että leirillä on ollut turvallista ja hyvä olla. Osa kesä 1:n isosista koki kuitenkin

ahdistuneisuutta. Kaikki leirillä eivät tulleet keskenään toimeen, pojat olivat malttamattomia ryhmitöissä ja he esittivät tytöille loukkaavia kommentteja. (LIITE 4) Silti ilmapiiri molemmissa ryhmissä oli parantunut alkutilanteesta. Kesä 4:n isot ja pienet kokivat ryhmänsä lähentyneen ja tiivistyneen. Lisäksi he kokivat, että heillä on hauskaa yhdessä ja kysymyksiä on aiempaa helpompi esittää. He olivat tutustuneet uusiin ihmisiin ja koska melkein kaikki toiset leiriläiset olivat heille tuttuja, he kokivat, että ryhmässä oli hyvä olla. (LIITE 5 ja 6)

Taulukot ja avoimet vastaukset (LIITE 3,4,5 ja 6) viittaavat siihen, että kumpikin ryhmä eteni ryhmän kehityksessä. Rippikouluryhmät kehittyivät ryhmän kehityskaaren mukaisesti mutta eivät koskaan saavuttaneet kaikkia neljää vaihetta. Kesä 1 pysähtyi klikkiytymisvaiheeseen. Leirille muodostuneiden alaryhmien väliltä eivät rajat hävinneet pois, kuten Paananen ja Tuomisen ajatusten mukaisesti olisi pitänyt hävitä, jotta ryhmä olisi päässyt siirtymään seuraavaan vaiheeseen, työskentelyvaiheeseen. (Paananen & Tuominen 2002, 63). Tuttavuus ja luottamus alaryhmien välillä ei kasvanut, ja turvallisuuden tunne koko ryhmässä ei lisääntynyt. Kesä 4:n ryhmäkehitys pysähtyi työskentelyvaiheeseen. Ryhmän jäsenet liikkuvat vapaasti alaryhmästä toiseen, ja ryhmäläiset olivat tutustuneet paremmin toisiinsa niin, että turvallisuuden tunne pääsi syntymään, kuten Paananen ja Tuominen tuovat esille kirjassaan Aarre, isoskouluttajan opas (Paananen & Tuominen 2002, 63). Ryhmässä ei kuitenkaan näkynyt lopetusvaiheessa esiintyviä piirteitä. Vaikka ryhmässä vallitsi turvallisuuden tunne, ei ryhmä ollut valmis hyväksymään yksilöiden erilaisuutta tai erimielisyyttä osaksi ryhmää, minkä Kopakkalakin kirjassaan toi esille (Kopakkala 2005, 82). Ryhmä ei muodostanut tiivistä rypästä näkymättömän keskipisteen ympärille juuri ennen leirin loppumista, kuten Paananen ja Tuominen kirjoittivat (Paananen & Tuominen 2002, 63). Näitä päätelmiä leirien kehitysvaiheista tukevat taulukot ja havainnot leireiltä.

Kesä 1 -ryhmästä ei löytynyt toimivan ryhmän tuntomerkkejä toisin kuin kesä 4 -ryhmästä, joka täytti osittain nämä Paananen & Tuomisen mainitsema toimivan ryhmän merkit (Paananen & Tuominen 2002, 67). Ryhmän ilmapiiri oli rentoutunut eikä jännitystä esiintynyt. Myös keskustelua syntyi, vaikkei se ollutkaan vilkasta eivätkä kaikki osallistuneet siihen. Ryhmät eivät toimineet parhaalla mahdollisella tavalla, vaikka yksilöiden tarpeille annettiin tilaa esimerkiksi antamalla lupa ilmaista ajatuksia, tunteita ja

pyrkimyksiä. Tähän rohkaistiin kysymälläkin. Ryhmille myös viestitettiin, että he ovat hyväksytyjä ja heistä pidetään. Leirille luotiin turvaa ja rajoja yhdessä tehtyjen sääntöjen avulla ja säännöistä pidettiin kiinni. Kummallakin rippikouluryhmällä oli myös tavoite, ja sen saavuttamiseksi luotiin sopivat puitteet ja annettiin aikaa. Ohjaajana pyrin luomaan tilanteita, joissa olisi helppoa ja luontevalla tavalla pakko tutustua toiseen ihmiseen. Pyrin myös luomaan tilanteita, jotka auttaisivat leiriläisiä löytämään oman roolin ja tehtävän ryhmässä.

Kummankin leirin leiriläisten ja isosten mielestä hyvä ryhmä (LIITE 3, 4, 5 ja 6) on sellainen, jossa saa olla oma itsensä, voi kertoa omista ajatuksistaan ja jossa toiset kuuntelevat ja kunnioittavat, voi luottaa toisiin ja tulee huomioon otetuksi ja autetuksi. Hyvä ryhmä on mukava, hauska, rento ja aktiivinen. Siinä voi puhua jokaisen kanssa, ja jokainen voi tehdä erilaisia tehtäviä. Hyvässä ryhmässä osataan myös tehdä kompromisseja. Vaikka nämä kaksi rippikouluryhmää tiesivät hyvän ryhmän elementit, ne eivät tiedosta huolimatta näkyneet ryhmässä parhaalla mahdollisella tavalla käytännössä. Nuoret toivat esille samoja asioita, joista muun muassa Aalto sekä Paananen & Tuominen kirjoittavat: Turvallisessa ryhmässä saa esimerkiksi olla oma itsensä, kertoa ajatuksiaan ilman torjutuksi tulemisen pelkoa, tulla kuulluksi ja autetuksi sekä saada osallistua ryhmän toimintaan (Aalto 2000, 17, 23–24; Paananen & Tuominen 2002, 67).

Tutkimuksessani tein havainnoin siitä, että tutkimuksessani käytetty lähdepohja ja sieltä saatu tieto ryhmän synnystä ja kehityksestä vastasivat arjessa tapahtuvaa ryhmän synnyn ja kehityksen prosessia.

Ryhmän synty ja kehitys eivät ole yksiselitteisiä asioita. Kummatkin tutkimani rippikoulu-leirit muodostivat ryhmän, koska niiden jäsenillä oli yhteinen tavoite, keskinäistä vuorovaikutusta ja käsitys siitä, ketkä ryhmään kuuluvat. Yhteinen rippikoulu-leirien tavoite oli oppia tuntemaan paremmin kolmiyhteistä Jumalaa ja toinen toistamme. Ryhmän kehitys tapahtuu tiettyjen vaiheiden mukaisesti, mutta jokainen ryhmä kehittyy eri tavalla, vaikka puitteet kehittymiseen olisivatkin kaikilla yhtä hyvät. Tutkimani kaksi ryhmää eivät päässeet ryhmän kehityksessä viimeiseen lopetusvaiheeseen asti tai edes samaan kehitysvaiheeseen. Rippikouluryhmä kesä 1 pääsi kehityksessään vain klikkiytymisvaiheeseen asti ja

rippikouluryhmä kesä 4 pääsi työskentelyvaiheeseen saakka. Kesä 1 -ryhmän kehitystä esti pelko ja kesä 4 olivat vahvat alaryhmät, jotka muodostuivat kaveriporukoista. Nämä vahvat kaveriporukoista muodostuvat alaryhmät eivät hajonneet niin, että ryhmästä olisi tullut yhtenäinen tiivis rypäs.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni prosessina oli haastava ja mielenkiintoinen. Mielenkiinnon työhön toi aihe ja tapa tutkia sitä. Oli mukava asettua tutkijan kenkiin ja siirtyä kentälle, missä rippikoulu-leirin arjessa sai tehdä havaintoja nuorista. Tein havaintoja siitä, kuinka he käyttäytyivät ryhmässä, mikä heijasti heidän roolejaan sekä auttoi tai esti ryhmän kehitystä. Oli haasteellista laatia kyselylomake, jonka avulla saisin tietoa tutkimusongelmiini. Mietin, osaanko varmasti asetella kysymykset oikein kyselylomakkeeseen. Tämä oli kuitenkin minun ensimmäinen tutkimuspohjainen opinnäytetyöni, joten kaikki oli minulle uutta. Oli todella mielenkiintoista käydä nuorten kyselylomakkeiden vastauksia läpi ja tehdä havaintoja siitä, kuinka eri tavalla he kokivat ryhmän havaintoihini verrattuna. Ja löytää tähän ristiriitaan vastaus lähteiden kautta. Aluksi oli vaikeaa koota kyselylomakkeiden vastaukset taulukoiksi Excel-ohjelman avulla, sillä en ollut koskaan tätä ohjelmaa käyttänyt. Onneksi ohjelman käyttöön saadun opastuksen kautta taulukotkin tulivat valmiiksi.

Ryhmän syntyyn ja kehittymiseen on tärkeää antaa aikaa ja tukea ryhmää eri toimintatapojen kautta. Rippikoulussa nuorille annetaan ensimmäisen ja osaksi toisen leiripäivän aikana mahdollisuus tutustua toisiinsa tutustumisleikkien, leikkien ja yhteistoimintaharjoitteiden kautta. Olisi kuitenkin hyvä antaa tälle prosessille enemmän ohjattua tukea, jota se kaipaa. Näen ryhmän kehityksen tukemisen kannalta tärkeäksi, että ryhmään panostetaan koko leirin ajan ensimmäisestä päivästä viimeiseen. Panostaminen tarkoittaisi ohjattuja tilanteita enkä tarkoita tällä rippikouluoppitunteja vaan tilanteita, joissa ryhmän on pakko tutustua toisiinsa. Nämä jokapäiväiset ohjatut tunnista kahteen kestävät tilanteet voivat olla leikkisiä, positiivisesti kannustavia kilpailuja, viestejä tai yhteistoimintaharjoitteita. Rippikoulu-ryhmän nuoret saivat yhä enemmän luontevia tapoja lähestyä niitä ihmisiä, jotka ovat jääneet vieraammiksi tai tämä voisi estää sen, että leirin kehitys ei pysähtyisi tiettyyn vaiheeseen, kuten klikkeytymisvaiheeseen, jossa nuoret pysyttelisivät omissa pienissä kaveriporukoissaan. Ryhmään ajan kanssa panostaminen auttaisi nuoria mahdollisesti löytämään paremmin oman roolinsa ja paikkansa ryhmästä. Kun ihmiset tulevat tutummiksi ja he voivat kokea olevansa hyväksytyt osa ryhmää ja luotettavassa ryhmässä, tulee sitä kautta rohkeus ilmaista omia mielipiteitä esimerkiksi oppitunneilla.

Jos rippikoululeireillä panostettaisiin ajallisesti enemmän ryhmän tukemiseen, leirinohjaajillakin olisi enemmän aikaa käytössään nuorten tukemiseen ja hyväksynnän sekä välittämisen ilmaisemiseen. He voivat tarvittaessa myös ohjata ryhmän kehitystä oikeaan suuntaan esimerkiksi tilanteessa, jossa ryhmässä johtajan roolin ottanut nuori aiheuttaa käytöksellään pelkoa ja pysäyttää sen ryhmän kehityksen. Jos leirinohjaajilla on aikaa enemmän käytössään, voivat he tukea ja rohkaista ryhmässä toimivaa johtaa roolissaan näkemään, että hän on hyväksytty ja että ryhmä tarvitsee hänen taitojaan ja osaamistaan.

Uutena tutkimusehdotuksena opinnäytetyöni toi esiin rippikoululeirin ohjaajien koulutuksen merkityksen ryhmän syntyyn ja kehitykseen. Miten rippikouluohjaajan saama pohjakoulutus ja ammattitaito vaikuttavat ryhmään? Näkyisikö esimerkiksi papin ja nuorisotyönohjaajan koulutus pohja ryhmän synnyn ja kehityksen tukemisessa? Jos näkyy, niin miten se ilmenee?

LÄHTEET

Aalto, M. 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Tammer-Paino Oy.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 1999. Nuoren aika. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Autio, T. 1995. Liiku ja leiki. Motoristisia perusharjoitteita lapsille. Jyväskylä: VK-Kustannus Oy.

Autio, T. & Kaski S. 2005. Ohjaamisen taito. Edita Publishing Oy: Helsinki.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7., uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Evangelisluterilainen kirkko. 2011. Mikä on rippikoulu? Evangelisluterilainen kirkko. Saatavissa:
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?OpenDocument&lang=FI>. Luettu: 25.7.2011.

Evangelisluterilainen kirkko. 2011. Missä ja milloin? Evangelisluterilainen kirkko. Saatavissa:
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/E106DFEA50D5722AC2256FEA0040E342?OpenDocument&lang=FI>. Luettu: 25.7.2011.

Evangelisluterilainen kirkko. 2011. Rippikoulu ja isoset. Evangelisluterilainen kirkko. Saatavissa:
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/988645155570A7D2C2256FEA0037040C?OpenDocument&lang=FI>. Luettu: 25.7.2011.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Horppu, J. & Turkia, T. 2010. Ryhmäytyminen leirillä liikunnan keinoin. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö. Saatavissa:
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010111514478>. Luettu: 5.5.2011.

Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö. Juva: WSOY.

Kalliopuska, M. 1995. Sosiaaliset taidot. Helsinki: Painatuskeskus

Kauppila, R. A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Keuruu: PS-kustannus.

Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lenruth, M. & Kalinainen, E. 2009. Ryhmäytymisprosessi ja siihen vaikuttavat tekijät lastensuojeluyksikkö x:ssä. Saimaan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta, opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200912077195>. Luettu: 5.5.2011.

Niemistö, R. 2002. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Palmenia-kustannus.

Paananen, T. & Tuominen, H. 2002. Aarre. Isoskouluttajan opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vuorinen, I. 1995. Tuhat tapaa opettaa. 3., uudistettu painos. Naatali: Vammalan kirjapaino Oy.

Kyselylomake rippikouluryhmälle

Sana ryhmä käsittää rippikoululaiset ja leirin isokset. Sana pieni ryhmä käsittää tässä kyselylomakkeessa ryhmän johon kuului 5-6 rippikoululaista sekä 1-2 isosta.

- tyttö
- poika

1. Millaisia ajatuksia sinulla oli tullessasi leirille? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- odottava
- jännittynyt
- toiveikas
- iloinen
- ahdistunut
- joku muu. Mikä _____

2. Kuinka monta leiriläistä tunsit etukäteen ennen leirille tuloa?

- en yhtään
- 1-2
- 3-4
- 5-6
- enemmän kuin kuusi

3. Solmitko leirin aikana uusia kaverisuhteita?

- en
- kyllä

4. Millaiseksi arvioisit rippikouluryhmänne ilmapiiriä kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

5. Millaiseksi arvioisit oman pienen ryhmäsi ilmapiirin kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

6. Millaiseksi koet rippikouluryhmäsi tällä hetkellä? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

7. Millaiseksi koet pienen oman ryhmäsi tällä hetkellä? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

8. Millainen on mielestäsi toimiva ryhmä?

KIITOS VASTAUKSISTASI

Kyselylomake rippikouluryhmän isoselle

Sana ryhmä käsittää rippikoululaiset ja leirin isokset. Sana pieni ryhmä käsittää tässä kyselylomakkeessa ryhmän johon kuului 5-6 rippikoululaista sekä 1-2 isosta.

- tyttö
- poika

1. Minkä ikäinen olet? _____

2. Millaisia ajatuksia sinulla oli tullessasi leirille? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- odottava
- jännittynyt
- toiveikas
- iloinen
- ahdistunut
- joku muu. Mikä _____

3. Kuinka monta leiriläistä tunsit etukäteen ennen leirille tuloa?

- en yhtään
- 1-2
- 3-4
- 5-6
- enemmän kuin kuusi

4. Solmitko leirin aikana uusia kaverisuhteita?

- en
- kyllä

5. Millaiseksi arvioisit rippikouluryhmänne ilmapiiriä kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

6. Millaiseksi arvioisit oman pienen ryhmäsi ilmapiirin kahden ensimmäisen leiripäivän jälkeen? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

7. Millaiseksi koet rippikouluryhmäsi tällä hetkellä? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

8. Millaiseksi koet pienen oman ryhmäsi tällä hetkellä? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- turvallinen
- luotettava
- pelottava
- ahdistava
- turvaton
- joku muu. Mikä _____

Perustelut valintoihisi

9. Millainen on mielestäsi toimiva ryhmä?

KIITOS VASTAUKSISTASI

KESÄ 1 LEIRILÄISTEN KYSELYLOMAKKEEN MONIVALINTAKYSYMYSTEN PERUSTELUT JA AVOINTEN VASTAUKSET

Kirjasin ”joku muu” -vaihtoehdon vastaukset, jotka eivät näy taulukoista. Muutamia kysymyksiä on perusteltu, näissä tapauksissa sama numero tarkoittaa samaa vastaajaa. Numerot eivät kaikissa kysymysten vastauksissa tarkoita samaa henkilöä kuten kysymyksen 4 vastauksessa henkilö numero 3 ei ole sama ihminen, kuin kysymyksen 5 vastauksessa henkilö 3.

Kysymys 1 vastaukset

1. Ahdistunut, väsynyt ja ärsyyntynyt
2. Tylistynyt
3. Tylsä
4. Tylsää
5. Tylsä
6. Melko pelokas

Kysymys 4 vastaukset

1. Turvallinen ja luotettava
2. Ahdistava ma illan jälk. ja ihan jees
3. Turvallinen ja luotettava
4. Turvallinen ja luotettava
5. Turvaton
6. Luotettava
7. Luotettava
8. Luotettava
9. Emmä tiiä
10. En tiiä
11. Hyvä?..
12. Turvallinen
13. Ahdistava
14. Turvallinen
15. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 4 vastausten perustelut

1. Kyllä ihan hyvä on ollut lähes läpi leirin (no ei ma-iltana ollu). Ei mitään

- ihmeellistä häikkää ollut siis 2 illan jälkeen silloin ainakaan ilmapiirissä
2. Piti olla rehellinen
 3. Meillä on kivaa
 4. Tultiin toimeen paremmin kuin leirillä tullessa luulin!
 5. Ku jotkut tappeli
 6. Kaikki sujui hyvin
 7. Koska tunnen monet heistä
 8. Kaikki tuntui mukavilta
 9. Emmä tiä
 10. ---
 11. Tuntuu sopivimmilta nuo
 12. Ei ollut silloin ketään jota olisi pitänyt pelätä
 13. Oli paljon vieraita ihmisiä
 14. En usko että täällä minulle mitään sattuisi
 15. Ryhmä oli kiva, ja niinä oli hyvä työskennellä

Kysymys 5 vastaukset

1. Kireä ja laiska
2. Hassu, isokset oli vähä hönöt
3. Turvallinen
4. Turvallinen
5. Turvallinen ja luotettava
6. Luotettava
7. Luotettava
8. Turvallinen
9. En tiä iha ok
10. Hauska
11. Turvallinen
12. Turvallinen ja luotettava
13. Jees
14. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 5 vastausten perustelut

1. Ryhmä pyöri vain, kun muutama ihminen panosti. Osa ei siis osallistunut olleskaa...
2. Oli niin hassu ryhmä
3. Ryhmässä oli melkein kaikki tuttuja
4. Kukaan ei ole vastahakoinen
5. Mukava ryhmä

6. Kaikki sujui hyvin
7. Koska teimme paljon yhdessä
8. Mukava ryhmä
9. ---
10. ---
11. On kivaa
12. Koska on hyvä isonen
13. No jotkut oli hauskoja
14. Siinä oli mukavaa väkeä

Kysymys 6 vastaukset

1. Turvallinen, luotettava ja iloinen
2. Luottavat ja melkein kaikki on ihania ihmisiä
3. Turvallinen, luotettava ja erikoinen, kuitenkin kivaa
4. Turvallinen, luotettava ja mukava
9. Turvaton
11. Turvallinen ja luotettava
12. Luotettava ja reiluja
13. Ahdistava
14. Iha paskaryhmä
15. Turvaton
17. Turvallinen
18. Turvallinen ja ahdistava
19. Turvallinen, luotettava ja mukava
22. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 6 vastausten perustelut

1. Nyt tänään ollut mukavaa, poijjat luo turvallisuutta
2. !!!!
3. ---
4. Ryhmä on ollut mukavempi kuin aluksi luulin
5. Mukava ryhmä
6. Kaikki sujui hyvin
7. Koska olemme suorittaneet tehtäviä
8. Tylsää
9. ---
10. ---
11. On paljon kavereita niin tuntuu turvalliselta
12. Välillä on ahdistava mutta yleensä turvallinen

13. No se nyt vaan tuntuu siltä
14. Siinä oli turvallista olla

Kysymys 7 vastaukset

1. Turvallinen ja luotettava
2. Edelleen hassu! Edelleen isoset tökkii...
3. Turvallinen
4. Turvallinen
5. Turvallinen ja luotettava
6. Turvallinen ja luotettava
7. Luotettava ja ihan mukavia
8. Turvallinen
9. Iha paska
10. Huumorintajuinen
11. Turvallinen ja luotettava
12. Turvallinen, luotettava ja mukava
13. Turvallinen, luotettava ja hauska

Kysymys 7 vastausten perustelut

1. Parantunut henki hieman, vähän edelleen toimettomuutta muutta osalta porukkaa!..
2. !!!
3. Ryhmä on ollut mukavempi kuin aluksi luulin.
4. Paljon tyttöjä
5. Mukava ryhmä
6. Kaikki sujui hyvin
7. Koska olemme suorittaneet tehtäviä
8. Mukava ryhmä
9. ---
10. ---
11. Joo-o se on iha hyvä
12. No se nyt vaan tuntuu siltä
13. Meillä oli hauskaa yhdessä

Kysymys 8 vastaukset

1. Kaikki panostaa ja on mukana. Kaikki kuunnellaan
2. Meidän ryhmä :p
3. Yhteistyökykyinen

4. Kaikki tulee toimeen kaikkien kanssa
5. Tulee toimeen
6. Jonkunlainen
7. Kaikki ovat samaa mieltä ja kaikki yrittävät ei väittelijöitä jne.
8. Kaikkiin voi luottaa
9. Jossa kaikki kavereita
10. Sellainen jossa yhteistyö sujuu moitteettomasti
11. Kaikki osallistuu
12. Yhteistyökykyinen
13. Kuuntelee toisia ja on hiljaa kun pitää olla hiljaa
14. En mä tiää
15. Huumorintajuinen
16. Sellainen jossa kaikki tulee toimeen toistensa kanssa ja osallistuu
17. No sellainen että kaikki osallistuu eikä arvostella toisia.
18. Kaikki kuuntelee toisia
19. Justii mikä se nyt on
20. Kaikki keskittyvät siihen mitä ollaan tekemässä
21. Missä pystyy työskentelemään
22. Sellainen missä kaikki puhaltavat yhteen hiileen ja

KESÄ 1 ISOSTEN KYSELYLOMAKKEEN MONIVALINTAKYSYMYSTEN PERUSTELYT JA AVOINTEN VASTAUKSET

Kirjasin ”joku muu” -vaihtoehdon vastaukset, jotka eivät näy taulukoista. Muutamia kysymyksiä on perusteltu, näissä tapauksissa sama numero tarkoittaa samaa vastaajaa. Numerot eivät kaikissa kysymysten vastauksissa tarkoita samaa henkilöä kuten kysymyksen 4 vastauksessa henkilö numero 3 ei ole sama ihminen, kuin kysymyksen 5 vastauksessa henkilö 3.

Kysymys 5 vastaukset

1. Ahdistava ja arvaamaton
2. Pelottava, ahdistava ja turvaton
3. Levoton
4. Ahdistava ja turvaton
5. Pelottava ja ahdistava
6. Turvaton
7. Turvaton ja sekava

Kysymys 5 vastausten perustelut

1. Ei tuntenu vielä ihmisiä kunnolla ja porukka lämpeni hitaasti mihinkään syvällisempään
2. Oma tuntemus oli tuo mutta ryhmäläiset keskenään rauhattomia
3. Ryhmällä oli ongelmia mm. tottelemisessa & kuuntelemisessa, eikä sen jäsenet tulleet toimeen keskenään niin hyvin
4. Painostusta isosille leiriläisiltä
5. Ryhmän henki ei ollut hyvä, ilmapiiri oli huono ja kukaan ei kuunnellut ohjaajia
6. Kaikki laittaa koko ajan vastaan eikä aina tottele, mutta on ihan hyviäkin hetkiä
7. Monilla oli roolit päällä ja ne saattoivat vaihtua useita kertoja päivässäkin

Kysymys 6 vastaukset

1. Luotettava mutta vähän villi
2. Levoton
3. Ahdistava
4. Luotettava ja ahdistava
5. Turvaton
6. Turvallinen ja jännittynyt

7. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 6 vastausten perustelut

1. Osa pojista vähän hulivilejä
2. Ne oli vähän villedjä, mut kyl ne lopulta usko k unille sano ja teki töitä (ainakin suurin osa)
3. Ryhmä oli osittain hyvin tottelematon & monesti pikkuiset käskivät & komentelivat toisiaan & ”aukoivat päätä”
4. Ryhmään voi luottaa, mutta ryhmän ilmapiiri on painostava
5. Pojat tappelivat koko ajan, eivätkä kuunnelleet isosia
6. Ryhmässä oli hyvä ilmapiiri ja kaikki tulivat toimeen. Kukaan ei laittanut vastaan kun piti tehdä jotakin
7. Ryhmä hyvin rauhallinen ja tottelevainen

Kysymys 7 vastaukset

1. Turvaton ja pelokas
2. Pelottava, ahdistava, hauska ja mukava
3. En osaa oikein sanoa
4. Luotettava ja ahdistava
5. Turvallinen ja ahdistava
6. Pelottava ja turvaton
7. Turvaton

Kysymys 7 vastausten perustelut

1. Eilinen. Vähän on kai asioita saatu selkenemään ja selvittää huomiseen
2. Riippuu päivästä millaisia ne ovat
3. Ilmapiiri parempi, mutta edelleen erityisesti poikien taholta aiheutuvia ahdistavia hetkiä on
4. Leirin tapahtumat, ja leiriläiste eripuraisuus vaikuttaa ilmapiiriin
5. Ilmapiiri on parantunut mutta pojat ovat vieläkin tottelemattomia
6. Ilmapiiri on huonompi... Ihmiset riitelee, eikä tottele
7. Parhaiten kuvaava vaihtoehto mutta itsellä on ainakin ollut paljon ”turvallisempi” olla kuin aikaisemmin

Kysymys 8 vastaukset

1. Turvallinen ja hätäinen

2. Mukava porukka
3. Ahdistava, turvaton ja kuitenkin jo vakaampi
4. Luotettava ja ahdistava
5. Ahdistava
6. Turvallinen ja luotettava
7. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 8 vastausten perustelut

1. Pojat pyrkii ryhmätöissä kiirehtimään muiden edelle ”me ollaan jo valmiita”. Osa rauhallisia ns. ”normaaleja”
2. Kaikki tulee toimeen keskenään
3. Ilmapiiri parempi, mutta edelleen erityisesti poikien taholta aiheutuvia ahdistavia hetkiä on
4. Ahdistava, koska ryhmäläisiä saa joka välissä kehoittaa, olemaan hiljaa/keskittymään
5. Pojat kommentoivat tytöille koko ajan loukkaavia kommentteja
6. Kaikki tulee hyvin toimeen, eikä olla enää niin jännittyneitä. Kaikki uskaltaa enemmän
7. Ryhmä edelleen rauhallinen ja tottelevainen. Rohkeutta puhua on tullut ehkä vähän lisää

Kysymys 9 vastaukset

1. Sellainen jossa jokainen voi esittää ajatuksiaan. Jokainen saa/joutuu tehdä erilaisia asioista, asioista päätetään yhdessä ja jäsenet kykenevät yhteistyöhön
2. Sellainen jotka kuuntelee toisia, on ymmärtäväinen ja antaa toisille työrauhan
3. Ryhmä, jossa kuunnellaan, totellaan, ollaan mukana ja kunnioitetaan toisia. Kuulostaa paljolta, mutta oikeasti ei sen niin paljoa pitäisi vaatia
4. Aktiivisia ja energisiä nuoria, joilla on sääntöjä/ei tarvitse toistaa kokoajan. Ps. jokainen ryhmä on erilainen, mutta 50%/50% tyttöjä ja poikia
5. Isosia kuunnellaan, on tietyt säännöt mutta ei liian tiukat, hyvä ilmapiiri ja yhteishenki
6. Jossa ei tarvi pelätä ja uskaltaa vastailia / puhua ja olla oma itsensä. Kaikkien pitää totella ja tulla hyvin toimeen keskenään
7. Jossa kaikki otetaan huomioon ja kaikki voivat olla omia itseään

KESÄ 4 LEIRILÄISTEN KYSELYLOMAKKEEN MONIVALINTAKYSYMYSTEN PERUSTELYT JA AVOINTEN VASTAUKSET

Kirjasin ”joku muu” -vaihtoehdon vastaukset, jotka eivät näy taulukoista. Muutamia kysymyksiä on perusteltu, näissä tapauksissa sama numero tarkoittaa samaa vastaajaa. Numerot eivät kaikissa kysymysten vastauksissa tarkoita samaa henkilöä kuten kysymyksen 4 vastauksessa henkilö numero 3 ei ole sama ihminen, kuin kysymyksen 5 vastauksessa henkilö 3.

Kysymys 1 vastaukset

1. Ahdistunut. Onneton, koska en ole innostunut mistään kristinuskosta, koska olen ateisti

Kysymys 4 vastaukset

1. Mukava
2. Luotettava
3. Turvallinen
4. Turvallinen
5. Turvallinen ja luotettava
6. Turvallinen ja iloinen
7. Turvallinen
8. Turvallinen ja luotettava
9. Hauska
10. Mukava
11. Turvallinen
12. Turvallinen ja luotettava
13. Turvallinen ja luotettava
14. Turvallinen ja luotettava
15. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 4 vastausten perustelut

1. Alkoi vain tulla sellainen fiilis
2. Hyvä leiri
3. En kokenut olevani mitenkään turvaton
4. Oli ihan mukavaa (=
5. Kaikki mukavia, ”turvallisen” tuntuisia ihmisiä

6. (Kaikki) leiriläiset ovat pirteitä ja mukavia, (sekä rauhallisia) ja kohteliaita
7. Se oli mukavaa olla kavereiden kanssa
8. Lähes kaikki olivat tuttuja. Kaikki olivat mukavia
9. Pystyttiin iha puhua toisille heti
10. Mukavia ihmisiä
11. Tutut/tavalliset kaverit
12. Ryhmämme oli 2 päivän jälkeen ihan kiva ja suurin osa ihmisistä luotettavia
13. Ystävällistä porukkaa. Luotettavia isosia
14. Leirillä on ollut mukavaa ja ihmiset jotka on vain tiennyt tuli tutummaksi. Olen nauranut
15. Ei oo juoksuilijoita eikä ketään jotka kiusaa

Kysymys 5 vastaukset

1. Ihan hyvä
2. Luotettava
3. Turvallinen
4. Luotettava ja pelottava
5. Mukava
6. Turvallinen ja luotettava
7. Tylsä
8. Ei mikään erikoinen
9. Turvallinen ja luotettava
10. Mukava
11. Turvallinen ja luotettava
12. Rauhallinen
13. Turvallinen ja luotettava sekä hiljainen
14. Turvallinen ja luotettava
15. Ahdistava
16. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 5 vastausten perustelut

1. Tohdittiin puhua a mieltä asioita
2. Hyvä ryhmä
3. Ryhmässä tultiin toimeen heti melko hyvin
4. Ryhmässä oli mukavat henkilöt, joiden kanssa oli helppo puhua, vaikka no tietysti vähän sillee pelottiki
5. ----
6. Vähän ujoja mutta kyllä koko ajan tullaan paremmin toimeen

7. Kukaan ei oikein puhunut toisilleen / tuntenut toisiaan hyvin
8. No, en vain pitänyt ryhmästäni. Tulimme toimeen siihen se jäikin
9. Lähes kaikki olivat tuttuja. Kaikki olivat mukavia
10. Mukavia ihmisiä
11. Se oli ihan kiva
12. Ei ollut niin paljon sählinkiä
13. Se oli turvallinen ja melkein kaikki ihmiset olivat luotettavia mutta myös hiljainen
14. Kaikki tulevat hyvin toimeen toistensa kanssa, kaikki auttavat toisiaan
15. Oli vaikeaa välillä kysyä kun mietti mitä muut ajattelee
16. Ei oo juoksuilijoita eikä ketään jotka kiusaa

Kysymys 6 vastaukset

1. Mukava ja hauska
2. Luotettava
3. Turvallinen ja luotettava
4. Ihana, mukava, paras!
5. Turvallinen ja luotettava
6. Turvallinen. Paras mahd. ryhmä missä voi olla!
7. Turvallinen ja luotettava
8. Mukava
9. Turvallinen ja luotettava
10. Hauska Û
11. Turvallinen ja luotettava sekä kiva
12. Turvallinen ja luotettava
13. Turvallinen ja luotettava
14. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 6 vastausten perustelut

1. Kaikkien kanssa voi puhua
2. Hyvä ryhmä
3. Koska olen tutustunut näihin ihmisiin ja sen takia olo on tuollainen
4. Tää on vaan ollut ihan huippua
5. Vähän ujoja mutta kyllä koko ajan tullaan paremmin toimeen
6. (Kaikki) ihmiset ovat oikeasti mukavia
7. Lähes kaikki olivat tuttuja. Kaikki olivat mukavia
8. ----
9. Ihan normaali ryhmä
10. Mukavia tyyppejä

11. koska se on:)
12. Kaikki tulevat hyvin toimeen toistensa kanssa, kaikki auttavat toisiaan
13. Nyt tuntee porukkaa paremmin ja meidän ryhmässä on tosi hyvä ryhmähenki!
14. Tilanne on pysynyt samana koko leirin ajan

Kysymys 7 vastaukset

1. Hyvä ja mukava, hauska
2. Luotettava
3. Turvallinen ja luotettava
4. Turvallinen ja luotettava
5. Ärsyttävä, tylsistyttävä
6. Turvallinen ja luotettava
7. Mukava
8. Turvallinen ja luotettava
9. Turvallinen
10. Turvallinen ja luotettava sekä kiva
11. Turvallinen ja luotettava
12. Turvallinen ja luotettava
13. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 7 vastausten perustelut

1. Tiivistynyt ensimmäisistä päivistä
2. Hyvä ryhmä
3. Meillä on ollut hauskaa ja en koe paineita ryhmässäni
4. Vähän ujoja mutta kyllä koko ajan tullaan paremmin toimeen
5. En tykkää pienessä ryhmässä työskentelystä, vaikka ihmiset ovatkin ihan kivoja
6. Lähes kaikki olivat tuttuja. Kaikki olivat mukavia
7. ---
8. Ihan normaali ryhmä
9. Oppi tuntemaan paremmin ryhmäläisiä. Vieläkin rauhallinen Û
10. Kiva ryhmä on Û
11. Kaikki tulevat hyvin toimeen toistensa kanssa, kaikki auttavat toisiaan
12. Kysyminen onnistuu paremmin ja meillä on hauskaa
13. Tilanne on pysynyt samana koko leirin ajan

Kysymys 8 vastaukset

1. Joitten kanssa saa aikaiseksi jotain ja puhutaan avoimesti ja heitetään vitsiä
 2. Luotettava ja missä kaikki puhuu toisilleen
 3. Mukava ja luotettava
 4. Pitää yhtä, on hauska ja on luotettava ilmapiiri
 5. Kaikki kuuntelevat toisiaan ja ovat ystävällisiä
 6. Kuuntelee toisten mielipiteitä, tehdään yhteistyötä
 7. Pystyy puhumaan, ei naureta
 8. Jossa kaikki kunnioittaa toisia
-
9. Ryhmä jossa voi keskustella toisten kanssa ilman että toinen ihmettelee, että minkäs takia tuo mulle puhuu.. ilmapiiri rento
-
10. Tullaan kaikkien kanssa toimeen =)
 11. Sellainen jossa kaikki uskaltaa puhua ja suhtautua asioihin rennosti, iloisesti ja avoimesti
 12. Jossa kaikki olisivat mukana, eivätkä jättäisi kaikkea yhden harteille
 13. Kaikki tulevat hyvin toimeen keskenään
 14. Ei oo mitää joka vaa pelleilee siellä ja kuunnellaa tunneilla
 15. Kaikki tekee jotain ja ottaa kaikki huomioon
 16. Hyvä
 17. Jossa kaikki on kavereita ja hyvä yhteishenki
 18. Semmone missä ketään ei ”syrjitä”
 19. Siinä kaikki ovat kaikkien kavereita, ottavat toiset huomioon, ovat rehellisiä ja avoimia
 20. Kaikki auttavat toisiaan. Ketään ei syrjitä
 21. Otetaan kaikki huomioon, annetaan kaikkien olla sitä mieltä asioista kuin itse haluaa eli uskaltaa sanoa oman mielipiteensä
-
22. Kaikki ovat mukana ja otetaan kaikki huomioon
 23. Luotettava, kommunikaatio kykyinen, iloinen, tasa-arvoinen

KESÄ 4 ISOSTEN KYSELYLOMAKKEEN MONIVALINTAKYSYMYSTEN PERUSTELYT JA AVOINTEN VASTAUKSET

Kirjasin ”joku muu” -vaihtoehdon vastaukset, jotka eivät näy taulukoista. Muutamia kysymyksiä on perusteltu, näissä tapauksissa sama numero tarkoittaa samaa vastaajaa. Numerot eivät kaikissa kysymysten vastauksissa tarkoita samaa henkilöä kuten kysymyksen 4 vastauksessa henkilö numero 3 ei ole sama ihminen, kuin kysymyksen 5 vastauksessa henkilö 3.

Kysymys 5 vastaukset

1. turvallinen ja luotettava
2. Vähän epävarma, mutta silti hyvä
3. Turvallinen ja leppoisa sekä mukava
4. Turvallinen
5. Turvallinen ja luotettava
6. Turvallinen ja innostunut
7. Turvallinen

Kysymys 5 vastausten perustelut

1. Rauhallinen ja mukava porukka
2. Porukka oli hiljainen, ei saanut paljoa irti
3. Ryhmä oli hyvä, leiriläiset lähtivät innokkaasti kaikkeen ohjelmaan mukaan. Moni leiriläinen tunsivat toisensa ennestään -> helpotti tutustumista
4. Hyvä ilmapiiri, kaikki tulivat hyvin toimeen keskenään
5. Leiriläiset osoittivat luottamusta ja leirillä oli turvallista olla oma itsensä
6. Ü en osaa sanoa, tuntuu vain siltä
7. Vaikka alussa oli porukka vielä jakaantunut omiin porukkoihinsa, ryhmä oli suvaitseva ja kehityskykyinen

Kysymys 6 vastaukset

1. Turvallinen ja luotettava
2. Epävarma
3. Turvallinen ja luotettava
4. Turvallinen ja luotettava
5. Turvallinen ja hieman rauhaton
6. Turvallinen ja hauska, odottava sekä innokas
7. Turvallinen

Kysymys 6 vastausten perustelut

1. Kaikki käyttäytyi tosi hyvin ja oli mukana koko ajan
2. Monet eivät tunteet toisiaan, tai muuten ujoja
3. Ryhmä toimi alusta asti hyvin, vaikka olikin tietenkin vähän alkukankeutta
4. Kaikki kuuntelivat vilpittömästi
5. Ihmiset ovat kivoja, mutta ryhmän pojat riehuvat hieman
6. Ü
7. Oli mukava olla heti alusta asti yhdessä

Kysymys 7 vastaukset

1. Turvallinen ja luotettava
2. Turvallinen ja luotettava
3. Turvallinen ja luotettava
4. Turvallinen ja luotettava, hauska sekä toimeentuleva
5. Turvallinen ja luotettava

Kysymyksen 7 perustelut

1. On kiva ryhmä ja mahtavat ryhmäläiset
2. Kaikki tulevat toimeen kaikkien kanssa, ei ole riitoja yms.
3. Ihmiset ovat kivoja, mutta ryhmän pojat riehuvat hieman
4. Ü
5. Ollaan tiivis porukka ja kaikki tulee toimeen

Kysymys 8 vastaukset

1. Turvallinen ja luotettava
2. Turvallinen ja luotettava
3. Turvallinen ja luotettava sekä hyvä
4. Turvallinen ja hieman rauhaton
5. Turvallinen ja luotettava, iloinen, hauska, toimeentuleva sekä hyvä yhteishenki
6. Turvallinen ja luotettava

Kysymys 8 vastausten perustelut

1. Opittu tuntemaan toisiamme ja Jumalan sanaa. Tulee ehkä turvallinen olo siitäkin
2. Kaikesta voi puhua avoimesti

3. Avoin ilmapiiri ja keskustelut
4. Ihmiset ovat kivoja, mutta ryhmän pojat riehuvat hieman. Mutta kyllä biblikset ovat vähän rauhallisempi nykyään
5. ---
6. Tullaan hyvin toimeen ja on hauskaakin. Viihdymme yhdessä eikä kukaan jää ulkopuolelle

Kysymys 9 vastaukset

1. Kaikki otetaan mukaan ja autetaan ja tuetaan toista
2. Jossa kaikilla on oma paikkansa, hyvä henki, kaikki osaavat ottaa toisensa huomioon
3. Kaikki osallistuivat edes vähän ryhmän toimintaan. Kukaan ei kiusaa toista
4. Mielipiteet pystytään ilmaisemaan, kaikkia kuunnellaan, pystytään ratkomaan ongelmia keskustellen ja tekemään kompromisseja
5. Kaikki tekevät oman osuutensa, pohtivat asioita ja auttavat toisiaan
6. Puhuvat asioista, keskusteleva ryhmä, iloinen, yhteishenki on hyvä
7. Sellainen missä jokainen otetaan yksilönä vastaan jossa pystyy pitämään hauskaa ja työskentelemään yhdessä